

Nyitott Kutató Műhely

Cigány Módszertani és Kutató Központ

**A Magyar Pünkösdi
Egyház Országos
Cigánymisszió
története 1996-tól**

SURMAN LÁSZLÓ

Budapest
2015

interjúkötet

CIGÁNY MÓDSZERTANI ÉS
KUTATÓ KÖZPONT

A Magyar Pütkösi Egyház
Országos Cigánymisszió története
1996-tól napjainkig

(Interjú kötet)

NYITOTT KUTATÓ MŰHELY
(NYKM)

Készítette: Surman László

Budapest, 2015.

Tartalomjegyzék

1. Interjú Berki Andrással.....	4
2. Interjú Durkó Alberttel	19
3. Interjú Fábíán Márk Tamással	57
4. Interjú Rézműves Mihállyal	83
5. Interjú Szentesi Zoltánnal.....	91

1. Interjú Berki Andrással

Gyula, 2015.03.28

Beszélgetőtársam Berki András, a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió egyik vezető presbitere, valamint a Keresztény Élet Központ vallási egyesület elnöke. András, mit lehet tudni rólad?

Berki Andrásnak hívnak és a múlt század közepén 1953-ban születtem április 4-én. Minden évben az egész ország megünnepelte egy ideig a születésnapomat. Baptista hívő családban nevelkedtem, jelen pillanatban pedig Heves megye egy kis településén, Egerszóláton élek, négy gyermeket neveltünk. Kettő közülük már megházasodott és kirepültek, kettő még tanul és velünk van. Talán hozzátartozik még ehhez a családi krónikához az is, hogy Isten kegyelméből a felmenőim, egész a dédszülőikig, hívő emberek voltak, mind apai, mind anyai ágon. Az egyik anyai dédapám prédikátor volt, baptista prédikátor Hajdú-Bihar megyében, a szolgálata Debrecen környékén volt és a mai Erdély területére is átnyúlt, míg anyai, apai nagyapám és dédanyám pedig az Ózdi pünkösdi gyülekezet alapítói voltak az 1940-es években.

Mikor és hogyan tértél meg?

Ez a háttér, ez a hívő háttér nekem nagyon sokat jelentett, úgy érzem, hogy védelem alatt nőttem föl, sokat imádkoztak értem a szülők,

nagyszülők, dédszülők, és ennek ellenére nekem is meg kellett térnem. Főleg középiskolás koromban nagy hatással volt rám az akkori propaganda, meg amit az iskolában tanultunk, tanítottak velünk, és volt időszak, amikor megrendült a hitem Isten létezésében. Aztán valamelyest a világ is csábított és hanyagoltam a gyülekezetbe járást, meg közömbössé váltam így az Úr dolgai iránt. Aztán 18 éves voltam 1971 szilveszterén, volt egy istentisztelet abban a kis közösségben, ahol felnőttem, kb. 20-25 ember között, és a lelkipásztor azt kérte, hogy imádkozzunk. Nem vagyunk túl sokan, évvége van, imádkozzunk, de legyen bennünk az a gondolat, hogy háta ma éjjel az Úr Jézus Krisztus visszajön. Amikor ezt kimondta, nagyon megijedtem, egy félelem fogott el és lepergett előttem minden, ami velem volt abban az időben, azaz állapotom, a gondolkodásom, hozzáállásom és életemben először egy ilyen gyülekezeti közösségben hangosan megszólaltam. Kétségbe esetten könyörögtem, hogy *„Úr Jézus ne gyere vissza még, mert ha visszajössz, akkor én itt maradok!”* Nagyon összetörtem, egy bűnbánat jött a szívembe, nagyon örült a gyülekezet is, mindenki sírt, hiszen abban az időben nem volt túl sok az a megnyilvánulás, hogy fiatalok vagy emberek eljutnak idáig. Mondhatnám azt is, hogy ijedtemben tértem meg.

Mikor találkoztál először cigányokkal és milyen tapasztalatod volt velük?

Tulajdonképpen, amikor megszülettem és apám, meg az ő szülei és testvérei rám néztek, akkor már cigányokkal találkoztam, ők ugyanis cigány emberek voltak. Ez persze nem volt tudatos, azért mert csecsemő voltam, de később se sokáig, mert édesanyám magyar volt és apám minden testvérének a házastársa is magyar volt, és mi soha nem beszéltünk arról, hogy valami kapcsolatunk lenne a cigánysággal. Mi nem úgy éltünk, nem köztük éltünk, tehát számomra ez nem jelentett semmit. Mivel nem jártam óvodába, először az iskolában találkoztam cigány osztálytársakkal, szép számmal voltak, közel 30% volt, a mi iskolánk külterületi volt, egy külvárosi általános iskolába jártam. A cigány tanulók száma, igazából különösebb benyomásom nem volt arról, csak annyi, hogy mintha egy kicsit szegényesebben öltözködnének, meg némelyek gyengébb tanulók voltak az átlagnál, de volt egy befogadás mindenki részéről, és természetesnek vettük azt, hogy cigányok is vannak közöttünk és az iskolában együtt tanulunk.

Említetted, hogy te magad is félig roma származású vagy. Hogy élted ezt meg gyerekkorodban?

Tulajdonképpen iskolás koromig semmi problémám nem volt, nem is voltam ennek tudatában, utána viszont nagyon érdekes dolgok történtek. Először ilyen beszélések voltak a nevem miatt. Ózdon minden Berki nevű ember cigány volt és mondták, hogy „*Te is cigány vagy!*” Aztán elhangzottak bizonyos megjegyzések tanárok részéről is, akár a továbbtanulást illetően, annak ellenére, hogy jó

tanuló voltam, sőt talán az iskola, az osztály legjobb tanulója, és ez okozott bennem bőven zavarokat, ilyen visszahúzódó, félénk, nehezen megszólaló gyermek lettem. Félttem, hogy beszólnak, félttem, hogy megsértenek. Ehhez hozzájárult az is, hogy egy másik dolog miatt is támadtak, még pedig azért, hogy gyülekezetbe jártam. Ezt a kettősséget elég nehéz volt elhordozni, és mindig attól félttem, hogy bármit csinállok, vagy azt fogják mondani, hogy te cigány vagy, vagy azt, hogy te hívő vagy. Még egy dolog hozzájárult ehhez, általában az evangéliumi közösségekben, tehát a hívők között a gyermekeket is a fiatalokat is, hamar bevonták a szolgálatba. Szinte természetes volt, hogy a gyermekek verset mondanak, szavalnak, bekapcsolódnak a kórusba, az énekkarba meg a zenei szolgálatokba. Csakhogy az én esetemben ez is máshogy történt: a félénkségem a gátlásosságom miatt, ha megtanultam egy verset és erőt vettem magamon, hogy elmondom a gyülekezetben, legtöbbször az történt, hogy amikor kiálltam a gyülekezet elé, már a címét is elfelejtettem ezeknek a verseknek, és persze ilyenkor összeomlottam. Aztán kiderült, hogy semmiféle tehetségem nincs a zenéhez, de az énekléshez sem, tehát kítaszítottnak éreztem magam a hívők között is. Cigány, hívő, ráadásul tehetségtelen. Ez eléggé visszahúzódóvá tett, szótlanná, egy dologra viszont jó volt, Isten sok mindentől megóvott emiatt a félénkségem miatt. Nem mentem bele olyan dolgokba, amelyek elvittek volna a paráznság felé, vagy olyan cselekedetek felé, amelyekre csábítottak az osztálytársaim.

Mondhatnám azt is, hogy ilyen módon egész hosszú ideig sikerült kikerülnöm ezeket a csapdákat.

Mikor kezdted el szolgálni, egyáltalán a szolgálatod legelején gondoltad, hogy majd a cigányok között szeretnél szolgálni? Hogy történt ez?

Én úgy gondoltam, hogy soha nem fogok szolgálni, hiszen nem vagyok erre alkalmas, meg se tudok emberek között szólalni, még azt hozzá kell, hogy tegyem, hogy megtérésem után azonnal nem merítkeztem be, ezzel kapcsolatban is voltak nehézségeim. Kritikusan szemléltem azokat az embereket, akik a gyülekezetben már bemerítkeztek. Viszont, mivel nem vettem részt az úrvacsorai közösségben, megint azt éreztem, hogy kevesebb vagyok valamivel, nem tartozok sehová. Másik kérdés a párválasztás volt. Teltek, múltak az évek és féltékenységem miatt nem voltam nagy nőcsábász, ugyanakkor nagyon komolyan vettem Isten ígését és elhittem azt, hogy ő szerzett nekem segítőtársat, hozzám illőt. Egyszer kaptam egy kijelentést, ritka volt ez abban az időben: „*Ne kapkodjál, meg fogom mutatni a házastársadat!*” Jó hosszú idő telt el, 24 éves voltam, amikor egy szabadtéri istentiszteleten egy zenés-énekes csoportban megpillantottam egy lányt, és azt mondta egy belső hang, hogy ő lesz a feleségem. Megismerkedtünk, beszélgettünk, és akkor egy néhány hónap múlva elmondtam neki. Legnagyobb megdöbbenésemre azt mondta, hogy ő nem így gondolja, neki egyáltalán nincs ilyen kijelentése. Akkor megint összeomlottam, hogy valóban Istentől való

volt az, amit nekem mondott, vagy nem? Megállapodtunk abban, hogy várunk, vártam is nyolc évet, és azt mondta, hogy az Úr őbenne is elvégezte, hogy én vagyok az a valaki, akit az Úr neki segítőtársként kirendelt. Jó későn, harminc éves elmúltam, amikor összeházasodtunk, ennek már huszonkilenc éve. Úgy gondolkodtunk, hogy nem akarunk egyszerűen „*csak olyanok*” lenni, mint akik fiatal házaspárként a gyülekezetbe járnak, hűségesen követik az Urat, elvégzik a feladataikat, aztán építik a családjukat, hanem mi többre vágytunk, szolgálatra vágytunk. Fogalmunk se volt, hogy mi lesz ez a szolgálat. Próbálkoztunk több mindennel, például azzal is, hogy akartunk vállalni gondnoki állást nagy gyülekezetnél, szolgálati lakás ellenében, mi majd takarítunk, kiszolgáljuk az embereket és ezzel is alázatban, engedelmisségben járva Istennek kedves életmódot folytatunk. De nem engedte meg Isten ezt. Aztán jött egy fordulat, amikor 1990-ben egy evangelizációt szerveztünk – én költöztem egyébként a házasságkötés után Heves megyébe – egy kis településen, Verpeléten, ahol sok kis apró település közül talán a legnagyobb létszámú volt 4000 fővel, és erre az evangelizációra eljött 250 ember. Nagyon meglepődtünk. Aztán nem volt egy klasszikus előrehívás a szolgáló részéről, annyit jegyzet meg, hogy akit ez a dolog érdekel, az keresse meg a szervezőket, és többek között engem is megemlített. Jöttek az emberek gratulálni, országgyűlési képviselő, polgármester, orvos, igazgató, iskolaigazgató és gratuláltak, hogy milyen szép rendezvény volt. A

végén megállt előttünk egy roma férfi a két lányával és azt mondták, hogy „*Mi többet szeretnénk hallani ezekről a dolgokról, amik most elhangzottak.*” Felvettük velük a kapcsolatot, megkérdeztük, hogy meglátogathatjuk-e őket, és akkor igent mondtak. Ugyanakkor némi csalódottságot éreztünk a feleségemmel együtt. Az a gondolat volt bennünk, hogy miért pont ők? Eljött a település elitje és mi azt gondoltuk, hogy valami el fog kezdődni. Aztán beletörődtünk ebbe, elkezdtük látogatni ezt a családot, és csak azt vettük észre, hogy egyre többen vannak, közel egy vagy másfél hónap alatt 40 ember összegyűlt. Kérdeztük az Urat, hogy mi akar ez lenni, és akkor kaptuk – úgy gondolom több cigánymisszióban dolgozó testvérünkhöz hasonlóan – azt az ígét, amely a Lukács 14,23-ban van megírva, a vacsoráról szóló példázat, hogy menjél a kerítéshez és sövények mellé és kényszeríts mindenkit bejönni, mert azt akarom, hogy megteljen az én házam. Akkor értettük meg, akkor fogadtuk el, hogy a cigány nép közé küldött bennünket az Úr. Tehát én tulajdonképpen visszatértem a gyökereimhez, amelyet olyan erősen nem ápoltam addig, soha nem is gondoltam, hogy így lesz. Ekkor kezdődött el a szolgálatunk a romák között.

Mikor kerültél először kapcsolatba a pünkösdi cigánymisszióval?

A misszió vezetőjét – akkor még ő nem volt a vezetője –, Durkó Albertet 1992-ben, egy nyári Bibliaiskolán ismertem meg. A Duna-kanyarban voltunk, a Mahanaim Gyülekezet szervezte az iskolát, Albert akkor, úgy tudom, hogy paksi lelkipásztor volt, és akkor már

két-három roma testvér volt velem ezen az egyhetes kurzuson, de a bemutatkozáson kívül másról nem beszélgettünk. Aztán évek teltek el, amikor meghallottam azt, hogy létezik pünkösdi cigánymisszió, nem tudom most megmondani kitől hallottam, de mondták, és azt is, hogy indítottak egy Keresztény Cigány Népfőiskolát, ahol roma származású embereket tanítanak a Biblia igazságaira. Ez felkeltette az érdeklődésemet és valahogy kapcsolatba kerültünk, és megkérdeztem, hogy küldhetek-e hozzájuk hallgatókat? Persze igent mondtak, és 1999-ben négy férfitestvért beiskoláztunk a Keresztény Cigány Népfőiskolára, amely akkor Kecskeméten zajlott. Ez egy döntő fordulat volt a gyülekezetünk életében is, mert ezek a fiatal emberek egyrészt nagyon szorgalmasak voltak, másrészt olyan ismeretekre tettek szert, amelyeket hamar lehetett hasznosítani a gyülekezetekben. Megbízta őket szolgálattal egyre gyakrabban, és kibontakozott a tehetségük, én pedig nagyon örültem annak, hogy hosszú idő után már vannak olyanok, akik tudnak segíteni. Közülük ma is valamennyien szolgálók, és a következő kurzusra még több embert küldtünk, tizenötöt, akkor volt még hallgatónk a Nyíregyházi, akkor már talán Népfőiskolának nevezett Bibliaiskolában, végül akkora volt az érdeklődés a mi közösségünkben, amely Isten kegyelméből évről évre gyarapodott, hogy Verpeléten szerveztünk egy népfőiskolai kurzust, ez talán a kétezres évek közepén volt, amelyet körülbelül húszan el is végeztek. Tehát azt mondhatom, hogy a közösségünkben több mint negyvenen végezték el a

népfőiskolát, és ezeknek az embereknek a jó része, nőtestvérek, férfiak vegyesen, valamilyen szolgálatban vannak ma is.

Te ebben az időszakban már a Keresztény Élet Központ vezetője voltál. Miért tartottad fontosnak a későbbi időszakban, hogy bekapcsolódj az országos cigánymisszióba? Pontosan mikor kapcsolódtál be?

Ez is egy folyamat eredménye volt. Nem gondolkodtam azon, hálás voltam a cigánymisszióknak azért, hogy lehetőséget kaptunk arra, hogy gyülekezetünk tagjai tanulhassanak a Keresztény Népfőiskolán. Volt még egy nagy élmény, amit elfelejtettem, hogy 2000-ben Nagykállóban egy konferenciát szervezett a cigánymisszió kb. 1500 fő részvételével, és azon mi is egy kb. 40 fős csapattal részt vettünk, tehát ott azért alakultak kapcsolatok és ez is hozzá tartozik a képhez, sőt a dicsőítő csapatunk szolgált is azon az alkalmon. 2011. februárban Durkó Albert szolgált a gyülekezetünkben egy bemerítési alkalmon, és az istentiszteletet követően hosszasan beszélgettünk és akkor kérdezte meg, hogy segítenék-e neki? Akkor már működött a cigánymisszióknak a Segítő Szolgálata, amelyet megszerveztünk Heves megyében is, és ilyen módon is kapcsolódtunk a misszióhoz. Albert elmondta, hogy még ezen kívül sok egyéb terve van, iskolaalapítás, intézmények létrehozása, annyi tervet sorolt fel, és akkor mondta, hogy szükség lenne támogatóra, segítségre, és ő úgy gondolja, hogy az én két évtizedes tapasztalatom ebben segítségére lehetne. Aztán azt mondtam, hogy igen, megteszek minden tőlem

telhető dolgot, bár nem tartom magam se képzett embernek se túlzottan alkalmasnak arra, hogy egy országos misszióban bármilyen érdemleges dolgot is kifejtsek, de azt mondtam neki, hogy ha ő úgy gondolja, akkor lépünk tovább ebben. Emlékezetem szerint – tehát 2011-ről beszélünk – az igehirdetésünk februárban volt, augusztusban hívott össze egy megbeszélést, akkor jöttem el Békésre és ott találkoztam veled, találkoztam Szentesi Zoltánnal, aki tanított a Bibliaiskolában, Fábíán Tamással és Alberttel is ott. Beszélgettünk, úgy emlékszem, hogy szóba került az, hogy a Keresztény Népfőiskolán végzetek részére ősszel egy konferenciát, egy nagyszabású konferenciát szeretne a misszió szervezni szeptemberben, és ennek az előkészületeiben már nekünk is részt kellene vennünk. Úgyhogy ezt követően találkoztunk szeptemberben, a Mátrában, egy kis faluban elvonuláson, és ott egyrészt megfogalmaztuk a küldetési nyilatkozatot, amely úgy emlékszem, hogy az októberi Kecskeméti konferencián el is hangzott, és kezdett valami kibontakozni közöttünk a résztvevők között az egymás felé fordulásban is és abban is, mintha lenne valami közös az elképzeléseinkben.

Emlékszel arra, amikor először meghallottad a Durkó Albert által meghirdetett látást? Mit szóltál hozzá? Mikor volt ez?

Azt gondolom, hogy a Kecskeméti konferencián hallottam először, legalább is a 325 000-es számot, és akkor mi már úgy jelentünk meg, akik augusztusban illetve szeptemberben együtt voltunk, mint

misszióvezető-helyettesek. Maga a szám meglepett. Azért lepett meg, mert eddig is hallottam én már számokat röpködni bizonyos szolgálok részéről, akár próféciaként is, hogy 5000 ember fog mozdulni, hamarosan 10 000 ember fog mozdulni vagy megtérni két éven belül, és ezek nem valósultak meg. Furcsa volt hallani, de azt kell mondanom, mégsem akadtam ki ezen. Hihető volt, és elmondom, hogy miért. Amikor Isten elkezdte közöttünk, Verpeléten a munkát és egyre gyarapodott a gyülekezet létszáma – tehát ez 1990-ben indult –, kérdeztem az Urat, hogy „*Mit akarsz? Én egy egyszerű ember vagyok, nincs teológiai végzettségem, mit akarsz Uram?*” Meg azt is tudtam, hogy látás nélkül elvész a nép, vagy ha nem alapozódik meg ez a szolgálat, akkor hamarosan vége. Akkor kaptam az Úrtól azt a látást, hogy Heves megye településein tüzek gyulladnak, az evangélium tüzei, vagyis hogy elmegegy az evangélium, az örömhír különböző településekre és az emberek ott megtérnek. És ez kezdett megvalósulni sokféle módon. Például úgy, hogy a Verpeléten megtértek elmondták rokonaiknak, ismerőseiknek, más településen élőknek, és azok egy része megnyitotta a szívét, eljött a gyülekezetbe és máris kérték, hogy oda is menjünk el. Így terjedt, valóban településről településre. Aztán találkoztam egyéb eseményeken, konferenciákon olyan emberekkel, akik szintén megosztották az ő látásukat, és más is mondta, hogy ő is kapott látást Budapestre vonatkozóan, más megyére vonatkozóan, hogy ott tüzek fognak gyulladni, végül pedig egy testvér azt mondta, hogy ő azt a

látást kapta, hogy ezek a tüzek országos méretben majd össze fognak érni. És megtámogatta ezt még az a kijelentés, amelyet én magam is osztottam, megkaptam és többektől hallottam, bár én magam nem hangoztattam, hogy Istennek terve van a romákkal, cigányokkal Magyarországon, fel akarja őket emelni, sőt ébredést akar hozni, megtérést akar hozni közöttük, és ez hatással lesz, hogy úgy mondjam, a többségi társadalomra is. Bennem voltak már ezek a látások, ezek a kijelentések vágyként is, és amikor hallottam Kecskeméten Durkó Alberttől ezt a 325 000-es számot, nem volt idegen, mert ő elmondta a látást is, és az a látás pont ugyanaz volt, ami már bennem is érlelődött. Tehát nem volt szükség arra, hogy valaki meggyőzzön arról, hogy a cigányok között Isten akar valamit tenni. Az pedig, hogy ez irtózatos nagy számnak tűnik, eltöprel akkor, hogyha arra gondolok, hogy Istennek mekkora hatalma van.

Mint vezető presbíter, emlékszel arra, hogy mikor volt a presbitérium alakuló ülése? Miért volt szükség egyáltalán presbitériumra? Kik a presbíterek?

Érdekesnek látom ezt a folyamatot, mert amikor először találkoztunk, nekem meg sem fordult a fejembe, szerintem senkinek közülünk, hogy ez egy presbitérium, ráadásul egy ideig misszióvezető-helyettesként működünk, és bevallom én már akkor is idegennek éreztem ezt a titulust, mert azt láttam, hogy a misszióvezető-helyettes feladata sokkal többet annál, mint amit én magamról el tudtam képzelni a szolgálatom kapcsán is. Ahogy az

intézmények fejlődtek, a feladatok növekedtek, az egyre több tekintést igényelt és akár a pénzügyi dolgok, akár az intézményszervezési dolgok, ezek tőlem távol voltak. Én örültem annak, amikor a kérdés felmerült, hogy talán mégsem ez a helyes megfogalmazás, hogy mi misszióvezető-helyettesek vagyunk. Annak is örülök, hogy az idő során, ami eltelt, már több mint három év az első találkozás óta, több mindenben tudtunk változtatni a véleményünkön, egymást is meggyőztük, meg szerintem az Úr is meggyőzött minket sok mindenről. Azzal viszont egyetértettem, hogy ha ébredést akarunk, a gyülekezetek szaporodását akarjuk és azt, hogy ezek a gyülekezetek megerősödjenek, akkor erős vezetésre van szükség, és az én látásom szerint is ezt presbiterek tudják, Istentől rendelt presbiterek tudják leginkább irányítani. Hogyha azt mondom, hogy a csapat mikor állt össze, akkor azt mondom nyilván, hogy a már említett 2011-es találkozásuktól érthető ez. Van, aki 2012-től kapcsolódott be (szerk.: Rézműves Mihály), de talán amikor megindultak a változások az Egyházügyi Törvény kapcsán és működési, szervezeti szabályzatot kellett alkotni, ill. módosítani, a cigánymisszióknak is meg kellett ezt alkotni és a Magyar Pünkösdi Egyház országos vezetése elé tární, talán akkorra lehet datálni, nem tudom, talán 2011 decemberében történhetett a presbitérium hivatalos megalakulása. Ahogy említettem is, szerintem elsősorban a szellemi oldal miatt van szükség presbitériumra és presbiterekre, akik felügyelik a gyülekezetépítés munkáját és egyfajta szellemi

befedezést, védelmet is tudnak adni azoknak, akik kint a végeken végzik a szolgálatot.

Mivel a következő kérdésekre is válaszoltál, most ezt nem teszem fel még egyszer, de mi a te feladatod, mint vezető presbíter a misszióban, személyes feladatod?

Ugye, a 2012-es évben nagyon sok közösséget megkerestünk, amelyekről tudtuk azt, hogy cigányok alkotják első sorban, sőt a szolgálók is azok, az együttműködés a segítség szándékával, de amiatt is, mivel sok, addig egyházként működött közösség megszűnt, hogy csatlakozási lehetőséget biztosítsunk nekik. Ebben kaptam feladatot, ezeket a gyülekezeteket egyrészt megkeresni, hogy úgy mondjam „nyélbe ütni a megállapodásokat”, és akik ezt igénylik, felügyelni, támogatni a munkájukat, szolgálatukat látogatásokkal, igei szolgálattal. Tehát első rendben a vezető presbíterként ez volt a feladatom. Azt látom ma már, hogy nem minden gyülekezet, amelyik kinyilvánította a csatlakozási vagy együttműködési szándékát, gondolta így ezt, inkább csak valamiféle olyan segítséget remélt a cigánymissziótól, ami őket nem kötelezi semmire. Felül kell mostani látásom szerint ezt vizsgálni, ugyanakkor pedig a kicsoportok, házi csoportok szervezését, működését, ott végzett szolgálatokat erősíteni, azért is, hogy a látás megvalósulhasson. Személyesen, életkorom kapcsán meg több évtizedes szolgálataim kapcsán is úgy érzem, hogy van egyfajta ilyen atyai, lelki gondozói, segítői elhívásom az Úrtól. Nem is elsősorban a gyülekezetek felé, hanem az ott szolgálók felé,

sőt ezt feleségemmel együtt végezzük is, most is, eleitől fogva már. Azt látom, hogy a szolgálóknak is szüksége van rá, hogy szolgáljanak feljünk. Megfáradnak, és ha kérdésük van, nincsenek olyanok a közelben, akik meg tudnának igazi válaszokat adni. Ha a vezető presbitérium is úgy gondolja, akkor tényleg a személyes életemben egyfajta – nem túl nagy – irányváltást tudok elképzelni a következő időben, amely inkább erre a szellemi atyaságra, házassági tanácsadásra, szolgálók mentorálására, lelki gondozására irányul.

András, nagyon szépen köszönöm az interjút és a végén szeretném megkérdezni, hogy ez a videó fel fog kerülni a Püünkösdi Teológiai Főiskola egyháztörténeti oldalára, és hogy hozzájárulsz-e ahhoz, hogy mások is ezt az interjút megnézzék, felhasználják esetleg az ő kutatásaikhoz, munkájukhoz?

Amennyiben van benne, hasznosításra alkalmas dolog, akkor természetesen igen.

2. Interjú Durkó Alberttel

Békés, 2015.02.16

Beszélgetőtársam Durkó Albert, a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió vezetője. Nagyon köszönöm, hogy rendelkezésemre álltál. A cigánymisszió történetéről szeretnék kérdéseket feltenni most a számodra. Mindenekelőtt szeretném, hogyha ezt az interjút most azzal kezdenénk, hogy elmondod azt a látást, ami alapján a cigánymissziót vezeted. Mikor volt ez, hol, és pontosan mi volt ez a kinyilatkoztatás?

A cigánymisszió, mint olyan, már nagyon régen bennem volt, már gyerekkoromtól kezdve, de gondolom, hogy erről majd később fogok beszélni. De volt egy időszak, amikor már főállásban a cigánymisszióban dolgoztam, teljes idővel. Egy felmérést készítettünk egy pályázat kapcsán 2006-ban, amikor az a szám jött ki, hogy 3250 megtért, újjászületett cigány emberrel vagyunk kapcsolatban valamilyen módon. És ahogy az adatokat elemeztem, ahogy készült egy pályázat gyakorlatilag, egy támogatási pályázat, nagyon határozottan Isten szólt hozzám és azt mondta, hogy „Ez a kezdet, a magvetés, a magok, amelyek százszor annyi termést fognak hozni”. Innen az a látás, hogy a következő időszakban 325 000 ember fog megtérni és újjászületni, és nem csak megtérni és újjászületni, hanem a gyülekezetbe be is épülni. Aztán ez a kinyilatkoztatás, ez az isteni gondolat, látás ez nagyon erőssé és

egyre erősebbé vált bennem, úgyhogy azóta hirdetem és mondom a 325 000-et, és egyre több megerősítést kapunk Istentől külföldről, belföldről, minden féle területről, hogy ez Tőle való látás és ez valóság lesz. Ezzel párhuzamosan két határozott bibliai történet is megjelent előttem. Ez az Elizeus és az özvegyasszonynak a története (2Királyok 4,1–7), amikor – ismerjük a történetet – az özvegyasszonynak meghal a férje és a gyermekeit el akarják vinni rabszolgának, és Elizeushoz megy, hogy segítsen a próféta. Elizeusnak az a kérdése, hogy mi van a te házában? És azt mondja, hogy nincs semmi. Erre aztán mégis csak rájön, hogy van egy korszónyi olaja. És azt mondja neki Elizeus, hogy menj el a fiaiddal együtt, gyűjts edényeket, aztán zárkózz be és azt az olajt töltsd üres korsókba. Aztán megtörténik a nagy csoda és megtelnek az üres edények az üres korsók olajjal. Ezt látjuk, hogy ma az a feladatunk, hogy edényeket gyűjtsünk, hogy minél több edényünk legyen, és utána be kell, hogy zárkózzunk és jönni fog az olajnak a csodája is és az olajszaporítás is. Isten be fogja tölteni ezeket az edényeket. A másik történet pedig a csodálatos halfogás (Lukács 5,4–11). Ott pedig egyértelműen arról van szó, hogy ki kell vetni a hálót és utána annyi a hal, hogy a közelben lévő hajókat is oda kell inteni, hogy segítsenek annak a kifogásában. Éppen ezért, mi nem abban gondolkodunk, hogy az Országos Cigánymisszió az ébredésnek az eszköze, hanem abban gondolkodunk, hogy nagyon sok hajót fog

Isten, nagyon sok gyülekezetet, egyházat fog felhasználni arra, hogy az ébredésben ezt a tömeget be tudják fogadni.

Az előbb bemutattalak, de csak a nevedet és a tisztségedet mondtam el. Megtennéd, hogy bővebben bemutatkozol?

Durkó Albert vagyok. Egy hét gyermekes családnak az ötödik gyermeke vagyok, én vagyok az ötödik. Sokszor így is mutatkoztam be édesanyámnak, hogy én vagyok az „Ötödik”. Hívó szülők gyermekeként, gyakorlatilag a gyülekezetben nőtem föl. Tíz éves voltam, amikor megtértem és újjászülettem, és amikor szentlélekkeresztséget nyertem. Ez egy nagyon intenzív kezdete volt az életemnek. Gyerekfejjel már elkezdtem mindenféle szolgálatot. Aztán 1998-ban nősültem, öt gyermekem van, a legidősebb jelen pillanatban huszonnégy éves, a legkisebb pedig hat éves. Fiú az első, fiú az utolsó köztük pedig három lány van.

Mikor és milyen körülmények között találkoztál először cigányokkal?

Gyülekezetben találkoztam először cigányokkal, illetőleg az utcán, amikor jött a drótos és kiabált, hogy mindenféle szerszámot, vagy esernyőt, vagy széket, vagy edényt, vagy bármit megjavít és gyerekként szaladtunk utána, hogy a drótos bácsi mit is csinál. De a gyülekezetben találkoztam először igazán velük, az 1973-as években. Először a Rácz család, Horváth család, aztán a Farkas család tért meg, és ott láttam, ahogy cigányként beépültek a gyülekezetbe.

Szolgáltak az énekkarban, részt vettek az ifjúsági munkában, részt vettek és láttam az életüket, hogy gyakorlatilag Isten hogyan változtatta meg őket. Illetőleg akkor még nem is tudtam, hogy megváltoztatta, hanem ott voltak, részei voltak a gyülekezetnek. Aztán a 70-es évek végén 1978-ban, egy nagyobb arányú cigány ébredés indult el a gyülekezetben. Tömegével jöttek a gyülekezetbe megtérni és megváltozott az egész gyülekezet légköre, hangulata, hiszen húsz-harminc cigány ember megjelent a 60-80 fős gyülekezetben, tehát elég nagy volt az arány ilyen módon, a cigány arány. De nagyon nagy örömmel fogadtuk, a szüleim úttörő cigánymissziósnak mondhatók, hiszen ők kezdettől fogva benne voltak ebben a mozgásban. Kijártak a cigánytelepre, evangelizáltak, tanítottak, házi csoportot vezettek. Tehát, ebben nőtem fel és a cigányok gyakorlatilag természetes volt a számomra, hogy vannak.

Esetleg arra emlékszel, hogy személy szerint ki volt az első cigány, aki megtért a gyülekezetben?

Horváth néni volt az első (egyik írásomban meg is emlékezem róla), akit vert a férje, azért, mert gyülekezetbe járt. És ő járt hozzánk, de nem csak hozzánk, hanem a gyülekezetben több nagycsaládoshoz is, bár neki is nagyon sok gyermeke volt és nagyon nagy szegénységben élt, de szolgált. Azzal, hogy eljött hozzánk, hogy vasaljon. Vagy más gyülekezeti szolgálókhoz is elment, hogy vasaljon. Sokszor találkoztam vele, hogy vasalta a ruháimat, vagy ott volt nálunk és aztán a gyülekezetben is ott volt. És tudtam azt, hogy a férje lehet,

hogy keményen meg is veri érte, amikor italozott, mert ment a gyülekezetbe, de ő nem akarta. Úgyhogy nagyon nagy példa volt előttem. Nem volt szép asszony, egy nagyon meggyötört arcú néni volt, és nem volt szép ábrázata és jó megjelenése, de sugárzott a szeretettől, és a szolgálata és tenni akarása nagyon nagy példa előttem, és az élete.

Mondtad, hogy találkoztál drótos cigányokkal is. Feltételezem, hogy ők nem megtért emberek voltak. Milyen benyomások voltak benned a megtért és nem megtért gondolkodású emberekkel kapcsolatban? Volt-e ellenérzésed esetleg a nem megtértekkel?

Engem úgy neveltek, vagy bennünket úgy neveltek, hogy nem igazán volt ellenérzésünk a cigányokkal kapcsolatban, hiszen láttunk szegény embereket, máshol is voltak, tehát nem volt otthon a cigány szó pejoratív vagy negatív jelző. Egyszerűen tudomásul vettük, hogy vannak cigányok, románok és más nemzetiségűek, tehát nem volt bennünk előítélet.

Egy kicsit szeretnék időben lépni. Az ifjúkorodra gondolok. A gyerekekkel foglalkoztál Békésen, az úgynevezett „Párizsi” cigány telepen. Egészen fiatal voltál. Hány éves voltál akkor, és mi volt a célod, hogy ezekkel a gyerekekkel foglalkozzál?

Akkor, amikor megtértem, tízévesen, akkor tele voltam tenni vágyással, és minden ami, munka volt a gyülekezetben, ha megbíztak, ha nem – inkább nem bíztak meg – de láttam, hogy

szükséges, azt elkezdtem csinálni. Például könyvtárat vezettem, annak idején keresztény könyv nagyon kevés volt, inkább csak külföldről jöttek az Evangéliumi Iratmissziótól, de ezeket begyűjtöttem, összeszedtem a gyülekezet tagjaitól, és volt egy könyvtárunk, amit tizenévesen, tizenegy-tizenkét évesen elkezdtem csinálni. Vagy ifjúsági munkában az idős embereknek a látogatását szerveztem meg. Én voltam a legfiatalabb, gyerek voltam az ifjúsághoz képest, de valahogy hallgattak rám, nem is tudom, hogy miért. Mindig csináltam valamit, mindig tele voltam tenni akarással, és 18 éves voltam, amikor már nagy arányban a cigányok ott voltak a gyülekezetben. Édesapám, édesanyám kijártak a telepre, a nővérem, Márta elkezdett a gyermekekkel foglalkozni a cigánytelepen, merthogy kevés volt az a foglalkozás, ami a gyülekezetbe esetleg „*Vasárnapi Bibliakör*” néven futott, vagy esetleg el se hozták őket.

Évszámot esetleg tudsz mondani?

Igen, mindjárt mondom. És Mártának el kellett menni Kadarkútra, vagyis elment dolgozni és akkor leült velem egy este és akkor mondta, hogy ez a munka ez elindult, ő rendszertelenül járt ki, de azért mégis ragaszkodtak hozzá – főleg énekelt velük –, nem lenne-e kedvem átvenni ezt a munkát, és volt kedvem. Ez 1984-ben volt, és 1989-ig én kijártam a cigánytelepre. Hála Istennek akkor már a munkám is engedte, elkezdtem dolgozni 18 évesen, mellette tanultam még és úgy dolgoztam, hogy egy hétig dolgoztam reggel hattól este hatig és egy hétig pedig nem dolgoztam egyáltalán, úgyhogy volt

időm bőven, hogy ott legyek, kint legyek. Így két csoportban is foglalkoztam a gyerekekkel, illetve napközben a szülőknél voltam, velük beszélgettem. Tehát nem csak a gyerekekkel, hanem szüleikkel is foglalkoztam én a legfiatalabb, akinek még se gyereke, semmilyen tapasztalata nem volt, de Isten valahogy megáldotta ezt a munkát.

Mit szeretnél volna elérni az életükben? Mit akartál, miért tetted ezt?

Mindenféleképpen azt láttam, hogy nagyon sok olyan dolog van, amit otthon nem tanultak meg, hiszen nem volt az a háttérük, ami egy gyülekezeti háttér, ami egy megtért gondolkodás lenne. Egyrészt a bibliai alapigazságok, amiket szerettem volna átadni, de nem csak azt, hanem az életre való felkészítést minden területen. Hogyan viselkedjenek, hogyan öltözködjenek, hogyan egyenek, hogyan kell általában megjelenni, és nagy örömöm az, hogyha megnézem ezt a csapatot, akkor azért nagy százalékában mindenkiből lett valami. Tehát az, ami akkor el lett vetve, az úgy tűnik, hogy beérett, többek között Surman László az egyik tanítványom, aki az egyik legrosszabb gyerek volt, ugrált az ágyamon és össze is tört az ágy alatta, de most ennek az interjújának a készítője és a szakdolgozatnak a készítője.

Megint egy kicsit időben lépünk. A párválasztásról szeretnék beszélni. A cigánygyerekekkel való foglalkozásod kapcsán ismerted meg a feleségedet is. Mikor volt ez? Hogy is volt ez?

Ugye, 1984-től kezdtem kijárni a cigány telepre, rendszeresen jártam és ott megfordultam szinte minden családnál, hiszen a szülők fogadtak be, ott tartottuk az alkalmat. Mindig hozták a tejet, gyomorfájós voltam és gyomorfekélyem is volt abban az időszakban és tejet hoztak, hogy Albertnek legyen mit inni, meg kekszet vettek, minden félével elhalmaztak. Így ismertem meg gyakorlatilag a gyülekezetbe járó családokat a saját otthonukban, tehát nem csak a gyerekeket, hanem a szülőket is. Volt, hogy húsz-harminc gyerek is jött egyszerre, két korcsoport volt, a kicsik meg a nagyok csoportja, és ugye nekem a zenei tehetségem az nem túl nagy, bár nyolc évig vagy kilencig jártam zeneiskolába, de gyakorlatilag nincs túl nagy zenei érzékem.

Milyen hangszeren tanultál játszani?

Csellóztam és nagybögöztem. Ott viszont nagyon fontos volt a zene, és kellett énekelni, és Farkas Kati volt az, aki akkor már tudott gitározni, szépen énekelt, úgyhogy nagy segítségem volt a csoport alkalmaknál, hogy ezeket a részeket ő már átvállalta a csoportból, mint a nagyok közül egy. És igyekezett rendet tartani, és hát addig segített, amíg 1989-ben megkértem a kezét, és így ő lett a feleségem. És ilyen módon immár huszonöt éve együtt vagyunk, ez az év a huszonhatodik éve.

A te házasságod, azért nem egy megszokott házasságnak indult, hiszen vegyes házasságot kötöttél, Kati cigány származású. És

voltak már, talán volt egy példa előtted, tehát azt lehet mondani, hogy második vagy. A kívülállók hogyan látták ezt a helyzetet, és a te családod is hogyan látta ezt a helyzetet, vagy akár a Kati családja hogyan látta a ti kapcsolatotokat?

A szüleim ugye, úttörő cigánymissziósok voltak, de azért nagyon féltettek, hogy hát azért fiam gondold végig, hogy milyen család. Más gondolkodás, más kultúra. Szerinted ez jó? De nem tiltottak, éreztették ugyan az aggodalmukat, a félelmüket. Viszont ismerték az anyósomat, a későbbi anyósomat, illetőleg Katit is, és hát így nem volt probléma, nem tiltottak el tőle, befogadták. Azt gondolom, hogy talán legjobban őt tudták befogadni, vagy ő tudott leginkább a hét testvér közül is beilleszkedni a családba. Beszédes dolog, hogy édesapám is nálunk lakik, és édesanyám is azt mondta, amikor még egészséges volt – ő már elment az Úrhoz – de azt mondta, hogy „*Fiam, nálad szeretnék megöregedni*”. Ugye, ez nagy elismerés volt a menyük felé is, hogy el tudják fogadni. A Kati részéről az édesanyja nagyon-nagyon nehezen hitte el, hogy én az ő lányát akarom elvenni. Nem tiltott és mondom is mindig, hogy a világ legjobb anyósa, mindig nekem ad igazat, de nincs feszültség, hogy ezt nagyon gyakorolnia kelljen, de tényleg nagyon pozitívan áll hozzá, hozzám és egyáltalán a gyermekeihez. Az apósom alkoholista volt és meg is halt 46 évesen, nem sokkal a házasságkötésünk után, de ő sem ellenezte, hanem hát egy magyar bekerül a családba. A feleségemék négyen vannak testvérek, és abból három lány, a három

lánynak mindegyiknek magyar a férje, az egy szem fiúnak cigány felesége van.

A környezeted az hogyan vélekedett erről a kapcsolatról?

Engem igazából nem érdekelt akkor sem, hogy mit mondanak vagy gondolnak az emberek. Mentem azon az úton, amelyről azt gondoltam, hogy Istentől kaptam, mentem azon az úton, amelyen járnom kell. Nem emlékszem rá, hogy nagyon ellenkeztek volna, vagy ellentétek lettek volna, ha lett is volna elfelejtettem volna, nem tartom számon a fejemben.

A házasságkötéseteknek a dátumát meg tudnád mondani pontosan?

1989. szeptember harmincadika.

Miután házasságot kötöttetek, utána rövid időn belül elköltöztetek Paksra. Mikor volt ez és miért?

Akkor nem mondtam, de már megbeszéltem és már mondtam többször is. Úgy éreztem, úgy gondoltam, hogy az a közös élet, amelyet elkezdünk, azt jó, hogyha nem befolyásolja a család egyik részről sem, és valahol azért féltem attól, hogy a családnak a nyomása akkora lesz, hogy a saját életünket nem tudjuk jól kialakítani. És hát tudatos döntés volt az, hogy elmegyünk innen Békésről, a bátyám vállalkozó volt Madocsán, úgyhogy hozzá mentünk alkalmazottként gyakorlatilag közvetlen a

házasságkötésünk után, a nászutunk után, és hát így kezdtük el az életünket, távol a családtól. Ez nagyon nehéz volt, főleg Katinak, hiszen azért őneki a ragaszkodása a családhoz nagyon-nagyon erős volt, és ez egy nagyon nagy váltás volt, nagy törés volt, de azért jól vette az akadályokat. Azt gondolom, hogy nagyon sokat köszönhetünk annak, hogy együtt tudtuk felépíteni a kezdeteket.

Pakson lelkipásztor lettél. Mikor volt ez?

Amikor Paksra kerültünk 1989 októberében, szeptember 30-án volt a házasságkötésünk és utána már költöztünk. Akkor volt egy szakadás a gyülekezetben, és mi pénteken érkeztünk és a szakadás szerdán történt meg. A fiatalok nagy része kivált, és úgy fogadtak, mint a Messiást.

Arra nem emlékszel pontosan hányadikán volt ez?

Arra nem. Úgy fogadtak, mint a Messiást, hiszen én itthon prédikáltam már tizennyolc éves korom óta, szolgáltam, illetve a teológiát is tanultam a Szabad Egyházak Tanácsában, és nem volt, aki szolgáljon. Úgyhogy rögtön az első alkalommal már fölkerétek, hogy „*Albert, nincs aki beszéljen, hát légy oly szíves.*” Így az első pillanattól a gyülekezetben szolgálatot végeztem. Rögtön akkor 1990-ben elkezdtünk ifjúsággal foglalkozni, ifjúságot építeni, akkor volt a fordulat, leomlott a vasfüggöny, kinyíltak a kapuk, kilencvenben rögtön kimentünk az utcára az első lehetőségnél, ahogy lehetett evangelizáltunk. Fiatalokat fogadtunk be, zsíros kenyér

akciókat szerveztünk. Jöttek a lakásunkra az utcagyerekek, úgynevezett utcagyerekek, akiknek volt azért szülői háttérük és jómódúak voltak, de hát nem szerettek otthon lenni és nálunk lógtak. Klubot szerveztünk és hát nagyon-nagyon sok munkát elkezdünk kilencvenben. Aztán a gyülekezetnek egy idős lelkipásztora volt, Ő látta a munkánkat, azt amit csinálunk, és ő így átadta a szolgálatot pontosan 1991. január 27-én. Lelkipásztorrá avattak és január 28-án lettem 24 éves, így még 23 éves koromban – még éppen belefértem – lettem lelkipásztor, és ettől fogva 1996-ig a Paksi gyülekezet lelkipásztoraként tevékenykedtem.

Napra, hónapra esetleg emlékszel, hogy meddig tartott pontosan a lelkipásztori szolgálatod?

1996 húsvétján jöttünk el Paksról, azt hiszem április volt, de nem tudom pontosan.

Itt alapítottad meg a Mégis van Remény Egyesületet. Mikor volt ez és mi volt a célod vele?

Elindult a munka. Azt láttam, hogy a gyülekezetnek nem volt túl jó híre, nem volt bemeletés negyven éve már a gyülekezetben, egy huszonhét tagú, főleg idősekből álló csoport volt, akik élték az életüket, de túl nagy hatásuk nem volt, illetőleg hát elég törvénykező volt a gyülekezet az akkori általános „pünkösdi szokás szerint”. A kívül valók ezt látták, hogy törvénykező, vagy nem mehetnek ide-oda, és maga a gyülekezet sem volt igazán nyitott arra, hogy

kinyisson, és nagy dolgokat tegyen, és jött a civil törvény, az 1990-es négyes törvény, és lehetőség volt civil szervezetet létrehozni. Láttam, hogy Nyeste Ferenc testvérem Cegléden egy olvasókört hozott létre a könyvtárban. Olyan címen, hogy egy olvasókört létrehoz civil szervezetként, egyesületként bejegyeztette és mellette az evangelizációt is végezték az olvasókörben. Ez annyira megtetszett, hogy azt mondtam, nekünk is kell civil szervezet, mert ott vagyunk az utcán, ott vagyunk a gyerekek között, ott vagyunk a fiatalok között, ott vagyunk mindenütt. Ha a gyülekezet nevében nem tudunk menni, akkor legyen valami szervezet, aminek a nevében ezt tehetjük. Így a gyülekezet tagjaiból, fiataljaiból tizenhárman-tizennégyen alakítottuk 1990-ben, azt hiszem, hogy valamikor szeptember körül megalapítottuk a Mégis van Remény Egyesületet. Ez a név pedig onnan jött, hogy kiadtam a gyülekezetbe, hogy mindenki gondolkodjon valamilyen néven, mi legyen a neve az egyesületünknek. Sok név elhangzott, de hát egyik sem tetszett. De bennem volt még a tanulmányaimból, az Adyról tanultuk, hogy volt egy istenes időszak, egy mégis hit, ami megjelenik a verseiben, a mégis hit. Ez akkor, úgy emlékszem, hogy nagyon-nagyon megragadott, és aztán azt mondtam, hogy reménytelen emberek között dolgozunk, világban vagyunk kint és igen is, nekik tudni kell, hogy mégis van remény, akármi a helyzet, mégis van remény. Így született a Mégis van Remény Egyesület, és gyakorlatilag a gyülekezet háttérszervezeteként az összes missziós munkát, az összes

evangelizációs munkát, mindent ez az egyesület szervezett, koordinált.

Említetted Nyeste Ferencet. Csak a pontosság kedvéért, ő ki?

Nyeste Ferenc pütkösi lelkipásztor, vagy akkor talán nem is volt felavatva lelkipásztornak, de Cegléden tevékenykedett, egy fiatal csoportban dolgozott az egyházban, a közösségben és nála egy jó mintát láttam és alkalmaztam.

Az egyesület működéséhez szükség van tagokra. Esetleg emlékszel, hogy kik voltak a tagok? Milyen feladatuk volt nekik?

Szükség volt elnökségre, felügyelő bizottságra, meg tagokra. Most név szerint nem tudok mindenkit felsorolni, de hogyha gondolod, akkor néhányat fel tudok sorolni. Vezetőségi tag volt Korvin Edit, ő egyébként a gazdasági ügyeket is intézte, ő ma az egyházunknak a Felügyelő Bizottságában is dolgozik, bankos háttérrel rendelkezik. A húga a Korvin Hédi, Weller István felügyelő bizottsági tag volt, Varga Sándorné Eszti, az én feleségem és Weller István felesége az Erzsi, akit akkor Babának hívtunk, ma már Erzsinek hívjuk, tehát tizenvalahányan a gyülekezetből.

A Paksi szolgálatod után, valamiért úgy döntöttél, hogy visszaköltöztök Békésre. De előtte, ott Pakson már foglalkoztál a cigányokkal, vagy csak miután Békésre jöttél, utána kezdted el cigánymissziót folytatni?

Mielőtt elköltöztünk Paksra, főleg a cigánymisszióban dolgoztam, cigánygyerekekkel foglalkoztam. Pakson valahogy ez kimaradt, és tudatosan nem is kerestem a cigányokat, bár volt egy-két cigány tag a gyülekezetben, akik jöttek, de nem kimondottan cigánymissziót folytattunk. Egy nagyon nagy mozgás volt abban az időben, 27 fővel vettem át a gyülekezetet és 63 fővel adtam át, de úgy, hogy közben a Hit Gyülekezetbe átmentek hatvanan-hetvenen, akik nálunk tértek meg, merítkeztek be, a gyülekezethez csatlakoztak, tehát nagyon nagy gyülekezetnövekedési potenciál volt akkor Pakson. Gondolom, hogy azt mondhatom, hogy nagyon sok új dolgot vezettem be a gyülekezetbe. Nagyon sikeres évek voltak a gyülekezet és az én számomra is. Ott született a három gyermekünk, Szekszárdon az első, aztán Bonyhádon a másik kettő. Leona még másfél éves volt, a harmadik, amikor eljöttünk, de valahogy úgy éreztük, hogy Isten most tovább akar vinni, és gyakorlatilag a legsikeresebb időszakban, a csúcson, vagy nem tudom mi következett volna még ott, de eljöttünk. Nagyon sok ajánlat érkezett a közösség akkori elnöke, Fábrián Attila, nagyon sok lehetőséget felvázolt, hogy gyülekezetekbe esetleg menjünk és szolgáljunk, sőt felmerült, hogy Torontóba, az ottani gyülekezetbe is kimehetnénk. A sokadik lehetőség közül az utolsó volt az, hogy van a közösségen belül vagy három cigány gyülekezet, meg van egy-két mozgás ezen a területen, és az egyházvezetés nem igazán tud velük mit kezdeni. Van egy lehetőség, a Ron Hibbert angol missziós vezető több missziómunkást

támogatott Magyarországon is, és egy ausztrál gyülekezet rajta keresztül, az egyházon keresztül tudna biztosítani egy minimálbéres státuszt, és létre lehetne hozni az Országos Cigánymissziót. Nekem van erre gyakorlatom, de ők nagyon nem tudnak mit kezdeni ezzel a dologgal, és az Országos Ifjúsági Munkacsoport, vagy a Sátormisszió mintájára egy Országos Cigánymissziót is létre lehetne hozni. Így a sok választási lehetőség közül végül is ebben nyugodott meg a szívem. Úgy mondtam akkor, és úgy mondom most is, hogy „*erre kaptam zöld lámpát*”. Így alakult meg 1996-ban – az akkori csúcsvezetési szervezet, az OP létrehozta az Országos Cigánymissziót, aminek a vezetőjének akkor, ott kineveztek, és azóta is az Országos Cigánymisszió vezetője vagyok.

Fábián Attilával folytatott beszélgetésről, ha még egy néhány gondolatot ejtenél, hogy hol történt vagy történtek ezek a beszélgetések? Esetleg tudsz mondani időpontot, amikor megérett a szívedben, hogy vállalod a cigánymisszió vezetését?

1996-ban, húsvét utáni egyeztetés volt, Budapesten történt a Gizella utca 37. szám alatti Evangéliumi Pünkösdi Közösség hivatalos helyiségében. Jegyzőkönyvvezető is voltam. Főleg ott történtek az egyeztetések. Illetőleg a meghívások főleg a gyülekezetek részéről voltak, megkeresések, hogy vállalam el és menjek lelkipásztornak. Azt hiszem, hogy talán hat hónap, vagyis április vége körül dönthettem abban, hogy ezt elvállalom, és a következő OP gyűlésen – pontosan azt nem tudom mikor, de a jegyzőkönyvekben benne van

–, ott született a döntés, hogy létrejön az Országos Cigánymisszió. Akkor már, 1996 nyarán már egy cigány konferenciát is szerveztünk, sátoros evangelizációt Kántorjánosiban.

Azt tudjuk, hogy a cigánymisszió és minden egyéb misszió pénzbe kerül. Tudjuk azt is, mert elmondtad, hogy kaptál bizonyos segítséget, de magát a missziót, azt milyen pénzügyi háttérrel tudta végezni, vagy egyáltalán volt-e pénzügyi háttér?

Egyrészt a fizetésem minimálbér volt, ami változott a dollár mozgásával, mert egy fix összeget biztosított ez a gyülekezet, úgy hogy a fizetésem is annak függvényében volt több, vagy kevesebb, ahogy a dollár és forint árfolyama mozgott. Nem volt egyszerű, és nagyon minimális összeg volt, amiből meg kellett élni és nem volt más bevételi forrásunk. Ez volt, meg a családi pótlék, a feleségem se dolgozott, gyesen volt, és annyit kapott, amennyi akkor volt a gyeknek az összege. Az országos központ biztosított éves szinten négyszázezer forintot, vagy ötszázat. Ebből kellett az utazási költségeket megoldani, meg minden egyéb költséget, ami csak felmerült, de a gyülekezetektől illetve emberektől Isten mindig gondoskodott, hogy ne éhezünk és meg tudjunk élni. Nehezen éltünk, de megéltünk. A békési gyülekezet azzal támogatott bennünket, és nagyon hálásak vagyunk ezért az időszakért – akkor még Élim Gyülekezet volt, aztán Életfája névre változtatták a nevüket. A gyülekezet azzal támogatta a munkánkat, hogy szolgálati lakást biztosított a számunkra, tehát szolgálati lakásban laktunk és

annak a költségét is fedezte a gyülekezet. Illetőleg, a cigánymisszióknak az irodát is biztosította a Drága utca 25. szám alatti imaházi épületben. Ez egy nagyon nagy segítség volt.

Biztos emlékszel arra is, hogy ki volt akkor a lelkipásztor a békési gyülekezetben?

Természetesen, D. Nagy József volt.

Időrendben, talán most következik a Keresztény Cigány Népfőiskolának a megalapítása.

A Keresztény Cigány Népfőiskola, mert ezzel kezdtük, így indítottuk, 1997 januárjában volt az első alkalom. 1996-ban elindult a munka, és azt láttam, hogy van három-négy gyülekezet, akikkel kapcsolatban vagyunk a pünkösdi közösségen belül, és van három-négy gyülekezet, akik a közösségen kívül vannak, de igénylik a szolgálatunkat, munkánkat. Ezeket látogattam rendszeresen és láttam, hogy szolgálók kellene. Akkor volt a Rézműves Mihály egyedül, mint felszentelt pásztor, de nem is volt még akkor felszentelve, hiszen az már az én időmben történt. De ő volt, aki vezetett akkor három gyülekezetet, illetve az ifj. Barna Istvánéhoz jártam rendszeresen a Sekina gyülekezetbe – akkor még nem Sekina volt, de nem tudom, hogy mivolt pontosan a nevük –, és felmerült, hogy nincsenek szolgálók. És ugye, én úgy gondoltam akkor is, bár akkor még a 325 000 nem volt látásom, csak arra gondoltam, hogy itt – látva a mozgásokat, nagyon intenzíven dolgozik Isten és megtérnek

a cigányok – kellenek a vezetők, és egy három éves bibliaiskolai képzést indítottunk 1997 januárjában. Úgy épült fel, hogy az akkori ICI anyagokat használtuk, amelyek akkortájt lettek lefordítva magyar nyelvre, és „A nagykorú keresztény”-től kezdve „A gyülekezeti élet” vagy „A Szentlélek munkája”, tehát a különböző területeknek volt már tananyaga. Ezeket az anyagokat használtuk, kértünk engedélyt ezeket használni, illetőleg magunk is részt vettünk abban, hogy ezek lefordításra kerüljenek, és harmincvalahány taggal elindítottuk Debrecenben, a Dorkász Centerben, bérelt helyen. Havi rendszerességgel, két napos, ott alvós tanítást. A bibliaiskolára mindig hívtunk valamilyen előadót, akik egy-egy témát fölvezettek, és utána pedig otthon az ICI könyvet kellett feldolgozniuk, elolvasniuk, tesztet írni és azt beadni. Így indult a Keresztény Cigány Népfőiskola. Aztán Debrecenben az Agrártudományi Egyetemen béreltünk tovább helyet, ott voltunk két-három évet, mivel úgy tűnt, hogy jönnek az emberek, és ugye, több évfolyamot tudtunk indítani. Aztán, amikor ott az kifutott, arra jöttem rá, hogy Debrecen azért mégis az ország szélén van, és kerestem valami olyan helyet, ami közelebb van, vagyis az ország közepén van. Akkor már a Dunántúlon is indultak munkák, és így jutott a választásunk Kecskemétre, és Kecskeméten, a Műszaki Főiskolán béreltünk helyet, és ott voltunk négy-öt évet talán.

Esetleg emlékszel pontos dátumra, amikor Kecskemétre mentetek a KCNF-fel?

Nem tudom pontosan, talán 2000-2001 körül mehettünk Kecskemétre, aztán utána Pakson és Kalocsán volt alkalom, tehát ott tartottuk a bibliaiskolákat, és utána Gyulán és itt is fejeztük be, ugyan is tavalyi évben (2014-ben) megszűnt a Keresztény Népfőiskola. Keresztény Cigány Népfőiskolaként indultunk, de aztán Kecskeméten már olyan sok magyar tanuló is jelentkezett, híre ment és sokan akartak jelentkezni, hogy a „cigány” szót elhagytuk és Keresztény Népfőiskola lett a neve. Fókuszban volt itt is végig a cigánymisszió, de úgy gondoltuk, hogy nem árt, ha magyarok is tanulnak a cigányokkal, had javuljanak a magyarok.

Úgy tudom, hogy nem csak Magyarországon működött bibliaiskola!?

Valóban. Kint voltunk Szerbiában is elég hosszan, és megpróbáltam utánaézni, pillanat, mindjárt meg is nézem, itt írtam valamit. A délszláv háború után közvetlenül kezdtünk el Zentára járn, és ott volt három évfolyam, amit elindítottunk, tehát az három év volt, utána mentünk át Szabadkára, és ott is legalább még két évfolyam végig ment. Tehát Szerbiában – vagy még Jugoszláviában kezdtük –, ha jól emlékszem 2000-tól 2007-ig voltunk kinn, és ott hat évfolyamot végig vittünk.

Összességében, mint cigánymisszió, milyen szolgálatot végeztetek még? Volt a bibliaiskola, látogattatok a gyülekezeteket?

Még Pakson létrehoztuk a Mégis van Remény Egyesületet, a gyülekezeti háttérrel, de ahogy eljöttem 1996-ban, az egyesület sem igazán működött, és 2000-ben lehetőséget láttunk egy pályázatnak az elindítására, amit nem tudtunk gyülekezeti háttérrel megvalósítani, hanem kellett hozzá egy civil szervezet. Akkor került át, vagy került vissza az egyesület hozzám, és így lett, most már nem gyülekezeti háttér, hanem a cigánymisszió háttérszervezete. Úgyhogy 2000-től egészen a megszűnéséig, azaz tavalyig (2014) a Mégis van Remény Egyesület az a cigánymissziós háttérszervezet volt. Amikor megjelent a Mégis van Remény Egyesület, az szinonim volt a cigánymisszióval, vagy ahol a cigánymisszió megjelent, az szinonim volt a Mégis van Remény Egyesülettel, és a programokat úgy szerveztük, hogy ha civil szervezet kellett, akkor egyesület, ha egyházi háttér kellett, akkor pedig a cigánymisszió, a Pütkösdi Közösség volt mögötte. Amit végeztünk ebben az időszakban, rögtön az elején 1996-tól, sátoros evangelizáció, mi voltunk a legaktívabbak abban, hogy a Pütkösdi Közösség sátorát mozgassuk és elvigyük nagy cigánytalálkozókat szervezve, vagy evangelizációs alkalmakat szervezve. Konferenciákat szerveztünk, nemzetközi konferenciákat, a bibliaiskolákat működtettük, vezetőképzésünk volt már a kezdetektől, börtönmissziónk volt, gyerekmunkát végeztünk, gyülekezetplántálások voltak és különböző olyan rendezvények, ahol megpróbáltuk a politikát, a társadalmat, az egyházat érzékenyíteni,

összehozni. Mozogtunk, ahol csak lehetőséget láttunk a kezdetektől fogva.

1996-ban megszervezted a cigánymissziót. Mennyi gyülekezet volt, illetve emlékszel-e rá, hogy melyek voltak pontosan ezek a gyülekezetek, akikkel elkezdtél foglalkozni?

Amikor elindultam, akkor Kántorjánosi volt a főgyülekezet, és a Kántorjánosihoz tartozó néhány kisebb gyülekezet. Rézműves Mihály volt ott – mi csak Ferinek hívjuk őt – akkor a gyülekezetvezető, Dicső László Gusztáv volt a pásztor, a mátészalkai gyülekezetnek a vezetője, de ahogy én megjelentem, vagy az Országos Cigánymisszió, és a Feri elkezdett velem dolgozni, a Dicső kivonult a gyülekezet mögül, és ilyen módon az Országos Cigánymisszió felügyelete alá került a gyülekezet. Az után alakult több gyülekezet a környéken, Kótaj, Ibrány, Demecser, ezek abban az időtájtban, már a cigánymisszió munkájával alakultak. Nagyhalászon volt egy gyülekezet, az a Bordás Sándor lelkipásztor, debreceni lelkipásztor felügyelete alatt, illetve neki volt még néhány csoportja. Ők aztán sose kerültek be a cigánymisszióba, valahogy ők önállóak maradtak, vagy a cigánymissziótól önállóak maradtak. Illetve, rögtön még a kezdetben a Barna Istvánnal kezdtünk el dolgozni, a későbbi Sekina Gyülekezettel, akik csatlakoztak is a Pünkösdi Egyházhoz másfél-két év múlva.

Esetleg erre az évszámra emlékszel, hogy ez mikor volt?

Amikor a Sekina csatlakozott? 1999 környékén.

Rengeteg munka, amit felsoroltál. Voltak-e munkatársaid, vagy egyedül végezted ezt az egész munkát?

Akkor, amikor elindultam, önkénteseket kerestem, és rögtön az elején, néhány hónap leforgása alatt Fábíán Tamás lett, aki szívesen jött velem, nagyon sokszor az ő autójával mentünk. Ő volt a sofőröm, ő volt, aki háttérrel biztosított, aztán később ő már teljes idejű munkás volt. Volt egy irodai háttérünk, az mindig attól függött, hogy hogyan tudtunk pénzt szerezni. Már akkor úttörők voltunk abban, hogy a Munkaügyi Központon keresztül pl. szerezzünk támogatást és forrásokat, ami akkor még nem igazán volt kitaposott út, de igyekeztünk ebben, bármilyen lehetőség adódik, tudjunk embereket foglalkoztatni. Kettő-három alkalmazott volt a cigánymisszióban, a legnehezebb időszakokban is. Volt olyan időszak, amikor a munkatársaknak fizetni nem tudtunk, de a munkatársak maradtak fizetés nélkül is, mert azt mondták, hogy ez annyira fontos nekik, és kitartottak és ottmaradtak velünk.

És ez a foglalkoztatás a Mégis van Remény Egyesületen belül volt, vagy az Evangélium Pünkösdi Közösségen belül volt?

Az egyesületen belül foglalkoztattunk, de a cigánymisszióban – említettem, hogy ezeket szinonimként kezeltük, fogalomként, és a két szervezetet is teljesen együtt. A munkáltatói háttérrel, mivel

sokkal egyszerűbb volt az egyesületen keresztül ezt végig vinni, a Mégis van Remény Egyesületen.

A cigánymisszióknak nem volt még önálló jogi személyisége, ezért volt szükség az egyesületre?

Igen!

Folyamatosan növekedett a munkások, növekedett a cigánymisszió és nagy fordulat következett be a misszió életében, hiszen időközben ez a tevékenység, mivel nőtt, indokoltá vált, hogy lépjenek tovább. Ezért létrehoztátok a Zsinóros Közösségi Házat. Mikor volt ez? Hogyan valósult meg ez a projekt?

Kezdetektől fogva azt láttam, hogy az alap az evangelizáció és megtérjenek az emberek, megtérjenek a cigányok, gondolkozásmód változás legyen az életükben. De utána nagyon fontos, hogy képezzük őket, hogy oktatásban vegyenek részt, hogy munkaerőt közvetítsünk, hogy őket, mint munkaerőt közvetítsük, mert ugye nagyon nagy az előítélet a munkaadókban, de a társadalomba is. De hogyha mi azt mondjuk, hogy ismerjük, megtértek, mi képeztük őket, garanciát tudunk vállalni rájuk, akkor tudunk munkaerőpiacon is elhelyezni. Utána pedig munkahelyteremtő programok. Tehát ez a négy lába volt kezdetől fogva a cigánymisszióknak. Ezért kerestük a lehetőséget az oktatásra, a képzésre, a foglalkoztatásra, a munkaerő-közvetítésre, és 2000-ben írtunk egy pályázatot, egy nagy pályázatot – ez akkor még nagyon nagyoknak számított, azt hiszem, ha jól

emlékszem 67 millió forintos pályázat volt. Nem volt semmi gyakorlatunk előtte, vagy gyakorlatom, mert előtte ilyen projecteket nem végeztünk, de hát belevágtunk. Megírtuk a pályázatot és nyert a pályázatunk, úgyhogy itt (*szerk.: Békésen*) 2001-ben elindítottuk, vagy 2001-ben adtuk be és 2002-ben nyert a pályázat, ekkor indult maga a nagyobb program. Ekkor képeztünk azt hiszem, hogy 20 fő szociális gondozó és ápolót, parkgondozót, kisépkezelőt, nehézsépesítő, aztán különböző munkahelyekkel vagy vállalkozásokkal konzorciumot kötöttünk, és elhelyeztük ezeken a munkahelyeken a kiképzett embereket. Egy óriási nagy munka indult, ahol ugye irodai háttérrel is kellett biztosítani. Kinőtünk az imaháznak a kis irodáját, úgy hogy egy lakásba költöztünk, ahol már hat vagy nyolc munkatárs volt, akik a pályázatból végezték a munkát. Ez mind a cigánymisszió keretein belül ment, a Mégis van Remény Egyesület volt a kedvezményezett, de hát a cigánymisszió volt a háttér. És ekkor merült föl az, hogy jól dolgozunk, de milyen jó lenne egy hely, ahol a fiatalokat tudnánk foglalkoztatni, eljöhetnének a fiatalok – nagyon sok csellengő fiatal van. Valami olyan hely kellene, ahol alkohol, drog és füstmentes környezetben le tudnak ülni és beszélgetni. És azon gondolkodtunk, hogy egy könyvesboltot kellene létrehozni, és a keresztény könyvesbolt egyik sarkában egy kávézót kialakítani, ahol le tud ülni három ember, és az eladó, hogyha olyan ember tér be, akkor megkínálja kávéval, leülnek, beszélgetnek, bizonyoságot tesz stb. Erre kerestünk helyet, és a város

egyik leghírhedtebb szórakozóhelye éppen megüresedett és kiadásra került. Licitálni kellett a városnál, hogy ki bérelheti ki. Nagy reményekkel indultunk, hogy hát akkor itt megvalósíthatjuk a nagy álmunkat, hogy akkor egy könyvesboltot létre hozunk egy kávézó sarokkal. De elbuktunk, nem nyert a licitálásunk, egy vállalkozó nyerte meg. De csak nem hagyott nyugodni a dolog, hogy a fiatalokkal mégis valamit csinálni kéne, és tudomásomra jutott, hogy a volt zsinagóga épületet egy vállalkozó szerezte meg a privatizáció során. Ő azt kialakította ilyen üzletközpont szerű dolognak, de csődbe ment, nem működik, és most üresen áll. Nagy levegőt véve elmentünk ehhez a nagy vállalkozóhoz – pálinkafőzdéje volt egyébként –, nagy vállalkozó volt, és a Makovei Róbertnek – aki akkor a pályázatban nálunk dolgozott és éppen egy argentinai missziós úton volt – írtam egy sms-t, hogy „*mozog a zsidó bennem*”. A zsinagóga épületet a köznyelv „*zsidónak*” hívta, és hát „*mozog a zsidó bennem*”, úgyhogy elmentem a tulajdonoshoz, hogy tárgyaljak róla. Gyakorlatilag egyetlen tárgyalás alatt, negyedórán belül, húsz percen belül megegyeztünk, hogy én azt kiveszem és kibéreljük azt az épületet. Ez egy nagy épület, egy zsinagóga épület.

Esetleg ennek a momentumnak a dátumára emlékszel?

Talán 2004-ben lehetett, mert 2004-től 2008-ig volt nyitva a Zsinóros Közösségi házunk. Na, és kibéreltük 2004-ben és „*zsidónak*” hívta a köznyelv, mi nem szeretttük volna, hogyha „*zsidónak*” hívják azt az épületet, és kerestünk olyan szót vagy fogalmat, ami kicsit hasonlít

rá, így lett a zsinóros elnevezés. Mert a zsinór ugye az összeköt, mert a zsinór az ünnepi mentén is milyen szép, mert a zsinórnak nagyon sok jelentősége van, és így lett Zsinóros Közösségi Ház. Az irodát odaköltöztettük, és nem csak iroda lett, hanem egy éttermet nyitottunk, ahol száz–százötven adagot főztünk menüben, de nem csak menü volt, hanem „À la carte” is volt. Egy pizzériát alakítottunk ki, a város legjobb pizzériája a miénk volt, aztán az egyetlen pizzériája a miénk volt, és kávézót is a galérián. Így nagyon szép, intenzív időszak volt 2004-től egészen 2008-ig, amikor a Zsinóros Közösségi Házunk működött. Itt indítottunk aztán egy MUFTI irodát, ez Munkaerő Fejlesztő és Tanácsadó Iroda volt, munkaerő közvetítéssel foglalkoztunk. Adatbázisunk volt, sokan jöttek be hozzánk, sok embert tudtunk kiközvetíteni a munkáltatók számára. Az akkori Munkaügyi Központnak egy hivatalos, információs pontja voltunk. Pályázatokat írtunk, tehát egy nagyon szép intenzív időszak volt. Ott alakult meg a Kegyelem Gyülekezet is, nyolc fővel a Zsinóros Közösségi Házban, és itt raktuk le egy új gyülekezetplántálási munkának az alapjait, ami aztán mára egy 120 fős gyülekezetté nőtte ki magát.

Említted a Kegyelem Gyülekezetet. Évszámra emlékszel, hogy mikor volt ez az első leülésetek?

Pontosan nem emlékszem, lehet, hogy Győző jobban tudná, a Krizsanyik Győző, aki most lekipásztora a Kegyelem Gyülekezetnek. Talán 2006-ban vagy 2007 körül lehetett. Azt hiszem

két évig ott voltunk, 2008-ban zártunk be és addig ott voltunk. (szerk.: 2006. október).

Folyamatosan látszik, hogy nem csak a feladatok, hanem a munkatársak száma is növekedett. Hány fő lehetett a munkatársak száma ebben az időben, amit említettél?

Emlékeim szerint 35–40 főállású munkatársunk volt a Zsinóros Közösségi Házban. És nem csak vendéglátás volt, meg MUFTI iroda, volt közösségi pszichiátriai gondozásunk, utcai szociális munkánk, rendszeres képzőművészeti kiállításokat tartottunk a roma művészeknek és persze a nem roma művészeknek is. Voltak zenei, kulturális estjeink, vitafórumaink – a ház az pörgött és nagyon sok minden történt ott. Alkohol, drog és füstmentes hely!

Egy idő után azért nem várt nehézségekbe ütköztetek. Mik voltak ezek? Hogyan viselték a munkatársak illetve te magad is ezt a helyzetet?

Volt egy nagy pályázatunk, ami már nem tudom hányadik pályázatunk volt, de talán a második nagyobb, és közben kisebb pályázataink voltak. Volt egy elszámolási problémánk a hatósággal, a kezelő hatósággal. Egyértelműen úgy olvastuk, hogy a program zárásakor – lezárjuk a programot egy időpontban, és az utána levő hónapban, mivel az előző hónapnak a béreit a következő hónapban fizetik ki – tehát ott van néhány nap elcsúszás a program zárása és a következő kifizetés között. Mi úgy gondoltuk, hogy azt a tíz

százalékot, amit utólag fognak majd finanszírozni, ami a végelszámolás, azt következő hónapban is teljesíthetjük, a következő néhány napban. Hát, nagyot tévedtünk, mert nem fogadta el a hatóság. Ez több mint tízmillió forintos tétel volt, tizenkét-tizenhárommillió forintos olyan tétel volt, amit mi már kifizettünk, de az állam nem fizetett ki nekünk. Ezzel rendkívül nehéz helyzetbe kerültünk, mert tizenkét-tizenhárommillió forint azért elég nagy összeg volt ahhoz, hogy ez megrendítette az anyagi helyzetünket. Még legalább egy másfél évig működünk ezután, de úgy, hogy nem tudtuk kifizetni a járulékokat, csak a munkabéreket tudtuk fizetni. Nem fizettük a járulékokat, a bérleti díjat, így az adóhatóság felé is tetemes összeg halmozódott föl, amit aztán az adóhatóság behajtott, úgyhogy végelszámolásra került a szervezetünk. Ezt egy Kft. működtette, amit a Mégis van Remény Egyesület hozott létre, a Zsinórosház Kft. Ennek a Kft.-nek a tulajdonában voltak az eszközök a berendezések – és gyakorlatilag mindent elvittek. Elvitték az utolsó kanalat, elvitték az autóinkat, a pizza szállító motorjainkat, és persze a saját lakásomon is jelzáloghitel volt, ami több mit 15 millió forint volt akkor. Úgy tűnt, hogy ráteszi az adóhatóság a kezét arra is, és azt is el fogjuk veszíteni. Egy nagyon-nagyon nehéz másfél-két év volt. Úgy fogalmaztam akkor, és így látom ma is, hogy egy lyukas kétfillérest sem adott volna értem senki. Azt mondták, hogy na, hát a nagy álmodó, aki nagyokat álmodik, nagyot akart fogni, és lám-lám,

csődbe ment, és most mi van, mit hagy maga után? Egy nagyon nehéz időszak volt.

Évszámra esetleg emlékszel, hogy mikor kezdődött?

Azt hiszem 2007, 2008 és 2009. Már a 2008-as évünk az teljes egészében erről szólt, és ez 2007-ben kezdődött és 2009-ig húzódott el. Közben a Kegyelem Gyülekezet az növekedett folyamatosan, ott kellett a vezetést gyakorolni, Méhkeréken gyülekezeti pásztorként szolgáltam 1996-tól a mai napig, közben az Országos Cigánymissziót is vezetnem kellett. Volt egy nagyon érdekes csapatom is, egy tanítványi csoport, akiket úgy magam mellé vettem, és minden héten találkoztunk és beszélgettünk, imádkoztunk és együtt voltunk, és megosztottam magamat velük. Pont ebben az időszakban látták a vergődésemet, látták a harcaimat, együtt imádkoztunk. Látták azt, hogy hit által hogyan tudok továbblépni a nehéz helyzetekben, és ami a legnagyobb gyönyörűségem, ma ezeket a fiúkat vezető pozícióban látni körülöttem, a misszióban vagy más gyülekezetek élén. Azt gondolom, hogy ez nagyon nagy ajándék. A legnehezebb helyzetekben kapott emberek, akik bennem is tartották a lelket, hiszen adnom kellett nekik és nem mondhattam azt, hogy hát én most feladom és nekem ennyi volt a történet.

Ez lett volna a következő kérdés, hogy te hogyan élted meg ezt a te hitedben, illetve hogy volt-e benned elbizonytalanodás a szolgálattal kapcsolatban?

Ugye a látás az akkor már megvolt, és egyáltalán az elhívásom az tíz éves koromban megvolt. Nem volt elbizonytalanodás, azt gondolom – és ezt gondoltam mindig –, Pakson az első prédikációim között ezek a gondolatok voltak: „*Testvér, ha megkérdezik, hogy hogy vagy, és nagyon sok minden ellened szól, és úgy érzed, hogy mozsárban vagy és összetörnek, ez a legjobb állapot, és mondd azt, hogy: hála Istennek mozsárban!*” Mert, amikor Isten formálni akar, összetör, mert alakít és ebből valami nagyon jót hoz ki. Ezt igyekeztem gyakorolni, mert igen-igen nehéz. Lyukas a cipőm, szó szerint, és nem tudom... a hűtőt az anyósom tölti föl a nyugdíjából, merthogy nekem már nincs pénzem, és nagyon-nagyon nehéz, mert mindent adósságba kel fizetni és kölcsönöket kell visszafizetni. És miért nem adnak nekem kölcsön, amikor kérek ettől, attól, amattól? Nagyon-nagyon nehéz volt, de soha nem veszítettem el a hitemet és reménységemet, mert „*mégis van remény*”, mert „*mégis van hit*”. Ez úgy mindig ott volt bennem.

A családod az ott volt melletted, folyamatosan átélte azt, amit te. Mit gondolsz, ők hogy élték meg?

Nagyon nehezen. Meg kell kérdezni tőlük. Nagyon nehezen. Nem lázadtak sose és bíztak bennem, hogy az Isten vezet, de nagyon kemény volt megélni ezt az időszakot. Mellettem voltak és együtt tudtunk harcolni.

Kitartottál és új utak kezdődtek egy idő után. Amikor mindent elveszítetted, „az emberek lyukas kétfillérest nem adtak volna érted” – ahogy mondtad, akkor valami történt. Mikor volt ez a valami és mi volt ez?

Nagyon érdekes volt, mert tényleg elveszítettem mindent. Jártam Méhkerékre, prédikáltam, jártam a cigányok közé, prédikáltam, a tanítványokat tanítottam, a Kegyelem Gyülekezetet vinni kellett, tehát tele voltam munkával, feladattal, és nem értem rá, hogy arra figyeljek, hogy most mit gondolnak az emberek, meg arra se, hogy én mit érzek, vagy mit gondolok. Ezeken igyekeztem túllépni, hiszen elhívásom van, Istené a munka, nem az enyém a munka. Én magam máig sem tudom hogyan történt. Ez egy valódi csoda volt, és fogalmam sincs, hogy ezt Isten hogyan csinálta. Egyet tudtam, hogy ezt Ő szervezte, egyik pillanatról a másikra, ennek sokszorosa született és valahogy – ezt éreztem egyébként az egyesületnél is, hogy oda kell adni. Én ragaszkodtam az egyesülethez másfél évig, azt gondoltam, hogy ezt én Istentől kaptam, ezt nem lehet felszámolni, én nem adom oda, kölcsönt próbáltam kérni, majd csak átvészeljük valahogy. Volt, hogy kaptam is kölcsönt, át is vészeltük, de csak néhány hónapos levegővételt adott, de igazából folytatódott minden tovább. Másfél évig harcoltam azzal, hogy elengedjem. Amikor azt tudtam mondani, hogy a Zsinóros Közösségi Ház, a szolgálat, a munka, az egyesület, a cigánymisszió, minden-minden az Istené, odaadom, mert nem tudom megtartani. Amikor oda adtam és

elengedtem, akkor gyakorlatilag néhány napon, néhány héten belül egy olyan lehetőséget kaptunk, hogy segítő szolgálat, házi segítségnyújtásba be lehet nyújtani igényeket. Mi korábban csináltunk már utcai szociális munkát, szociális tevékenységet idősök között, elég sok mindent csináltunk. Ami lehetőségünk volt tehát, hogy elindítsuk a házi segítségnyújtást. Az országban ekkor már nagyban dolgoztunk a gyülekezetek között – hiszen folyamatosan mentek a gyülekezetplántálások vagy csatlakoztak hozzánk más közösségek –, dolgoztunk a cigányok között és így nagyon széles hálózat alakult ki az országban. Azt gondoltuk, hogy akkor megpróbálunk 1000 ellátottra kérni ellátási engedélyt, hogy házi segítségnyújtásban dolgozzunk. Ezt a feladatellátást az állam finanszírozza, tehát nekünk kell megszervezni és maga a szervezet kap támogatást. Az 1000-es ellátotti szám, hát az akkora volt, mintha a holdra kellett volna utazni. Ezer ellátott, hát beírtuk az ezer ellátottat. Megkaptuk az engedélyt rá 2009-ben, és el is indult, elkezdtük szervezni, és egy éven belül nem ezer, hanem tízezer ellátottunk lett. Pillanatokon belül, másfél év alatt gyakorlatilag 800–900 főre nőtt a főállású alkalmazottak létszáma is, miközben jelenleg 1200 alkalmazottunk van, és sok más intézményt is létrehoztunk. Nem értem, hogy mi történt. Érdekesség, hogy ebben az időben egy nyitott kaput kaptunk, hiszen két év múlva lezárták a rendszert, tehát ma senki nincs, aki ezt meg tudná csinálni. A törvényi szabályozás megváltozott, teljesen lezárta ezt a rendszert. Ott volt egy kegyelmi

pillanat, pont ott voltunk, Isten mindent úgy rendezett, hogy ez elindulhasson. Azt gondolom, hogy ez az ébredésre való felkészülés a látásnak a megerősítése. A látás mögé a források hozzárendelése, a kapcsolati háló kiépítése, az edénygyűjtés ideje. Mindaz, amit Isten mondott, az ennek a része és bizonyítéka, hogy Tőle való és Ő szervezi a dolgokat.

Említetted, hogy másfél év alatt épült fel a Segítő Szolgálat. Pontosan mi a feladata a Segítő Szolgálatnak?

A Segítő Szolgálatban jelen pillanatban házi segítségnyújtás folyik, idős embereknek, akik nem bentlakásos otthonokban vannak, hanem a saját környezetükben, otthon vannak, de már korlátozottak a saját önellátásukban, vagy akár ágyban fekvők, nekik nyújtunk segítséget. A gondozóink elmennek, bevásárolnak, kitakarítanak, megfürdetik őket, ha kell, akkor az ágyban gondozzák őket. Nagyon nagy bizonyosság ez, úgy indítottuk, hogy a keresztény gondozónőink, vagy a cigány gondozónőink kimennek és bizonyóságot tudjanak tenni. Több esetben az egyik legnagyobb bizonyosság és visszajelzés számunkra, amikor nagyon jól szituált ügyvéd özvegye, aki világ életében utálta a cigányokat, azt mondja: „*Oké-oké, rászorult vagyok, de ide csak magyar gondozónő jöhet!*”. Nincs mit tenni, a vezető helyi szinten azt mondja, hogy akkor magyar gondozónőt kap. Azonban megbetegedett a gondozónő, és nincs, aki helyettesítse, csak egy cigány anyuka. Erre az özvegyasszony ezt mondja: „*Ide cigány be nem teszi a lábát, eddig se tette be ide a lábát és ezután*

sem fogja, még ha meghalok sem!”. Igen ám, de néhány nap múlva már annyira rosszul volt, hogy mégis csak szüksége lett a segítségre. Akkor fölhívta a vezetőt, hogy mindegy kit küld, csak menjen valaki. És mi történt? Annyira megszerette a cigány gondozónőt, hogy ezt mondta: *„Ide többet magyar gondozónőt ne küldjenek, mert amilyen szeretettel körbevesz és szolgál felém ez a gondozó, ilyet még sosem tapasztaltam!”*. Teljesen megváltozott a véleménye, amit egész életében hordozott keserűséget a cigányok felé. Egyrészt a cigány–magyar kapcsolatban is egy óriási oldó erő, másrészt az evangéliumot el tudjuk vinni az időseknek. Nem egy ilyen történetünk van, nagyon sok történetünk van, hogy a halálos ágyán, vagy az utolsó stádiumában tér meg valaki, mert ott vannak a gondozók, akik imádkoznak értük, akik segítenek, bizonyosságot tesznek nekik. Tehát ez a szolgálat nem csak egy valami, amit az önkormányzat is elvégez, hanem nagyon sok pluszt és az igazi lényegét tudjuk mögé tenni, a krisztusi szeretetet tudjuk tovább adni vele. Ide tartozik a Segítő Szolgálatba az étkeztetés is, a rászoruló embereknek a szociális étkeztetése. Ez is idős embereknek az étkeztetése, konyhákkal vagyunk kapcsolatban és ételt szállítunk nekik rendszeresen. Itt is olyan hatezer embert étkeztetünk naponta ebben a rendszerben. Az országban egyébként 16 telephelyen és 146 településen van jelen a Segítő Szolgálat. Nagyon bővülni most már nem tudunk, mint említettem, hogy be van korlátozva a rendszer.

Nagyon hálásak vagyunk, hogy egy ilyen hálózatot működtethetünk Isten dicsőségére.

Elmondta, de azért mégis megkérdezem, hogy a cigány lakosságot hogyan érinti a Segítő Szolgálat, illetve illeszkedik-e a cigánymisszió tevékenységi köréhez ez a szolgálat?

Teljes mértékben, hiszen egyrészt oldja a feszültséget a cigányok és magyarok között. Nem csak cigány gondozóink vannak természetesen, és nem csak keresztény gondozóink vannak. Talán úgy lehet ezt jól érzékeltetni, hogy ismerjük a kovász elvét, vagy a világosság és sötétség elvét, esetleg még a sónak az elvét, hogy ott vagyunk a társadalomban, ott vagyunk az emberek között. Most például volt egy nagy program, az 1000 romanó pályázat, amiben mi is aktívan részt vettünk. Pont most egy felmérést néztünk, vagyis jött a program vezetője, az 1000 romanóból csak százhuszonvalahányat tudtak alkalmazásba helyezni még, tehát hiába képezték őket, csak 127-et tudtak elhelyezni, de ebből több mint a fele, hatvanvalahány romanó nálunk van alkalmazásban. Szociális gondozó és ápoló alkalmazásban, tehát ilyen módon is a munkanélkülieknek, akiknek nincs lehetőségük, azokat segítünk képezni, illetve munkába is segítjük őket. Azt gondolom, hogy mindenféleképpen az egész társadalomra is hosszú távú hatással van, hiszen ezek az impulzusok, ezek a dolgok mégis csak terjednek.

A mai napon mit mondhatsz, hány ember dolgozik a cigánymisszióban?

Az előbb említettem, talán 1200-an dolgoznak, pontosan nem tudom a létszámot, hiszen minden nap aláírok kilépőket és aláírok belépőket is, de 1200 fő körül mozog most jelen pillanatban. Több intézményünk is van, tehát nem csak a Segítő Szolgálat, hanem van például a Reményhír Intézményfenntartó Központ, aminek a fő profilja az oktatás, és a Reményhír Intézményfenntartó Központon keresztül működik az Epreskerti óvodánk, ahol közel 100 cigánygyermek óvodai ellátását biztosítja a cigánymisszió. Tehát a cigánymisszióknak a házi intézménye a Reményhír Intézményfenntartó Központ. Itt működik az Eötvös József iskolánk, ahol 205, főleg cigánygyerek tanul, és szeretnénk, hogyha ez az iskola lenne egy olyan húzó iskola, ami országos vagy nemzetközi hírűvé is válik, és tényleg zászlóshajóként elöl tud menni. Gyulán működik a Bay Zoltán nevű középiskolánk, ami számítástechnikai iskola, van egy Cigány Módszertani és Kutató Központunk is. Ez a kutató központ a háttérmunkát végzi, olyan módszertanokat dolgoz ki, kutatásokat végez, amik elősegíti a munkánkat. Így az oktatási, missziós, egyéb szociális területeken, ami segíti a munkánkat, és itt az a feladat és azt a feladatot adtam a központnak, hogy ezeken a területeken legyenek az élen, mutassanak irányt, hogyha kérdés van Magyarországon, akár kutatásban, akár anyagokban, akár módszertanban, bármi, ami cigányokkal kapcsolatos, akkor

ütközzenek belé néhány éven belül a Cigány Módszertani és Kutató Központ tanulmányaiba. Elindítottuk a Pünkösdi Cigánymisszió Szeretetszolgálatát, ez adományok fogadásával és továbbadásával foglalkozik. Különböző segélyprogramokban veszünk részt, ha valaki lakhatási krízishelyzetbe kerül, azonnali segítségére sietünk, akár az ingatlan helyreállításában is. Sok munkát végez ez a szervezetünk, folyamatos bővülésre szorul és nem csak az anyagi lehetőségek szabnak határt. A szükségek pedig óriásiak. Van egy Álom-Vár bölcsődénk is, ez egy EU-s pályázatból, közel 400 milliós beruházásból épült, nagyrészt az EU finanszírozta. Itt egy 60 fős bölcsőde működik Isaszegen. Nagyon szép épület és nagyszerű ott a gyerekek között lenni. Van két Kft. is, ami az étkeztetésben és más területeken a misszió munkáját segíti, és a háttérét biztosítja.

Nagyon szépen köszönöm a beszélgetést! Szeretném megkérdezni, hogy hozzájárulsz-e, hogy a veled készült interjút mások is felhasználhassák a későbbiek folyamán, akár saját kutatómunkájukhoz?

Igen, természetesen.

3. Interjú Fábián Márk Tamással

Békés, 2015. 04. 29.

Beszélgetőtársam Fábián Márk Tamás, a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió misszióvezető helyettese, az V. Egyházkerület hitvezető presbitere, a Reményhír Alapítvány elnöke, valamint a Kétegyházi Pünkösdi Gyülekezet lelkipásztora. Remélem nem hagytam ki semmit a felsorolásból. Tamás, mit kell tudni rólad?

Amit fontosnak gondolok magamról, hogy 1955. november 27-én születtem, egy népes nagycsalád 10. gyermekeként. Édesapám Fábián József, édesanyám Gellén Julianna, Fábián Józsefné. 13-man vagyunk testvérek. Békésen születtem, és azóta is itt élek. Ennek a népes családnak 8 lány után, ígéretes folytatásként fiúként megszülettem. Biztosan az elmesélésekből és a beszélgetésekből tudom, vasárnap délelőtt születtem, és testvéreim, legidősebb nővérem, Gyöngyi rohant be az új hírrel, az örömhírrel a gyülekezeti prédikációs délelőtti istentiszteletre, megállítva a prédikációt, és édesapám észrevette, hogy valami történt, valami nagyon fontos, és ott a gyülekezet előtt nagy ujjongással bejelentette, hogy végre fiú érkezett 8 lány után, tehát tizedik gyermekként, fiúként. Még három öcsém született utánam, szép népes család. A neveket egymás után meg kellett, hogy tanuljam, mert 10 éves koromban kórházba kerültem szívizomgyulladásal, és nagyon furcsa figurának,

gyereknek tartottak a kórházban, hogy ilyen népes család csak a cigányoknál van, magyaroknál hogy létezik, hogy valahol ilyen sok gyerek van. Állandóan azzal nyaggattak, hogy el tudom-e mondani, emlékszem-e arra, hogyan születtek és milyen nevű testvéreim vannak, úgyhogy most elmondom. Az elsőszülött az a Gyöngyi, utána következett Ibolya, és abban az évben még Kamilla is megszületett. Attila következett, majd Éva, ehhez szeretném hozzá fűzni, hogy Attilától, 1945 májusától kerültek a szüleim Békésre, első három nővéreim Kispesten születtek, a többiek, mind a tízen itt Békésen születtünk. Attila, Éva, Márta... Ő volt az a testvérem, aki a leghamarabb elköltöztek közülünk, 38 évesen, egy tragikus orvosi vizsgálat következtében elszólította az Úr közülünk. Utána következett Lili, a hetedik gyermek, aki úgy éli meg ezt a helyzetét, hogy nála és rajta fordult meg minden, ő így élte meg, így éli meg, és emlékezik meg a népes családról. Utána született Pálma, Hanna, és én tizediknek. Utánam következett még Tihamér, Zsolt és Szilárd, így tizenhárman születtünk meg, egy édesanyától és egy édesapától. Attila bátyám is elköltözött 2006-ban, így tizenháromból már csak tizenegyen élünk. Szüleink is elköltöztek, édesanyám '97-ben, édesapámat 2002-ben, 90 éves korában szólította haza az Úr. Ebbe a népes családba születtem, nagyon nagy kincs, és Isten kegyelmének egy csodálatos gazdagságaként, amit nem érdemeltem meg, és azóta is az életem legszebb kora azok a gyermeknapok, gyermekévek voltak, amit ebben a népes családban boldogan és igazán felhőtlenül

megélhettük gazdag életünk, gyerekkorunk. Ebbe a családba születtem. Itt tanultam Békésen, abban az általános iskolában, ahonnan mind a 13-an elindultunk, vagy a gimnáziumba, békési gimnáziumba, és onnan aztán tovább különböző felsőfokú intézményekbe tanulni. Ebben az iskolában, amit most a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymissziója, mint fenntartója átvett. Nagyon érdekes volt visszamenni ebbe az iskolába, úgy, mint amihez sokkal több közöm van, mert itt kezdtem írni, olvasni, innen mentem tovább, és most itt lehetek, itt lehetünk, nemcsak mint fenntartó, hanem mint Isten szolgája és gyermeke, mint az Ő evangéliumának hírnökei és hírvivői a gyerekek, és a pedagógusok, a szülők között. 1974-ben végeztem az érettségit Békésen és utána elkerültem a családból. Mind a tizenhármunknak ez volt az élet egyik meghatározó állomása, mert az érettségiig és 18 éves koromig, korunkig mind a tizenhármunkat eltartottak, felneveltek, tanítottak. Ahogy elértük az érettségit és a 18. évet, attól kezdve azt mondták a szüleink, a tettek a világ, tettek az élet, tettek a jövő, eddig tartott a mi kötelességünk és felelősségünk, ezután csak háttérként, de ott leszünk minden pillanatban, az életetek minden nehézségében és boldogságában, amit velünk meg akartok osztani, de ettől kezdve szabadok vagytok, tettek az élet. Tanultam még két évig Budapesten, utána elkezdtem a mindennapos dolgozói életemet, először Tatbányán, utána Süllysápon, majd Békésen. Voltam gépkocsi rakodótól kezdve elég sok minden, beosztást és munkaterületet

bejárva, bútorasztalostól kezdve nagyon sok mindent megpróbáltam, mire az Országos Cigánymisszióhoz kerültem. Most jelenleg 1998-tól, de igazából 2002-től vagyok állandó alkalmazottja, eleinte a Mégis van Remény Egyesületnek, most pedig az Országos Cigánymissziónak.

Időben egy kicsit menjünk még vissza. Megnősültél, gyerekeid születtek, róluk mit lehet tudni?

A békési földrengés után 1978-ban, valahogy megdöbbenő volt az, hogy megrázta a földet itt Békésen az Isten. Nagy volt a meglepetés, nagyon meghatott, hogy nem voltam ott, aztán egyre többet jöttem haza, és még azért sikerült egyszer úgy itthon lennem, hogy az utórezgéseket én is éltem, megéltem, és megtapasztaltam milyen lehetett a földrengés, de attól kezdve volt egyértelmű számomra, hogy visszafele vezet az út Békésre. 1980-ban nősültem meg és vettem el a békési baptista gyülekezet egyik fiatal lányát, énekesét. Nagyon közismert, és nagyon szeretett volt az ifjúságban és a bibliakörben, a gyülekezet mindenféle rendezvényén részt vett, mert egy nagyon agilis, nagyon tette kész fiatal lány volt, aki nagyon megtetszett és nagyon megnyerte a figyelmemet, hogy ki ez, aki így nyüzsög, ki ez, aki mindenhol ott van, ki ez, aki mindenben benne van, és szívével és lelkével szolgált és tette a dolgokat. Vele ismerkedtem meg 1978-ban, '79-ben, és 1980. április 5-én, Nagyszombaton volt az esküvőnk a békési Baptista gyülekezetben. Feleségem mindig arról beszélt, hogy ő 4 fiút szeretne szülni. Ez

majdnem sikerült is, mert 3 lányunk született és még az első unokánk is kislány. Most nagyon reménykedünk, mert jön, érkezik a második kis unokánk, és bízunk benne, hátha a Jóisten most végre egyszer fiú unokát is fog engedni, ezzel is megáldva bennünket. A legidősebb lányom már 34 éves, a középső lányom most 30 éves, a legkisebb lányom pedig most 20 éves, az unokám meg 5 éves. Itt élnek mind Békésen, és tanulnak, dolgoznak hűségesen, és becsületesen.

Mikor és milyen körülmények között találkoztál először cigányokkal? Mi volt az első benyomásod a velük való találkozáskor?

Már kisgyermek korom óta kapcsolatunk volt, szervesen a mindennapi életünk színterén a cigánysággal, ugyanis, mivel ilyen sokan voltunk a Kert utcán, kicsi kis lakásban éltünk jó nagy sűrűséggel, és innen Békésről, Horváth Béláné volt az egyik segítségünk, aki rendszeresen, napi rendszerességgel édesanyámnak segített. Margit néni, ugye úgy hívták, mi csak úgy szólítottuk mindig, hogy Horváth néni. Ő volt az, aki édesanyánk mellett, pótanyukánkként mindent csinált, főzött, és nagyon jól tudott főzni, nagyon, abban a pillanatban észrevettük, hogy ma Horváth néni főzött, hogy ez az, ami sokkal ízesebb, meg jobban sikerült. Mindig meg is mondtuk édesanyánknak, hogy tanulj már meg így főzni, ahogy Horváth néni főz. Mosott, főzött, takarított, foglalkozott velünk, én olyan 4-5 éves lehettem, amikor ő már itt volt nálunk, itt dolgozott nálunk. Ő volt az első cigánytestvér a gyülekezetben is,

akit tudom, hogy megtért, és ott volt bent a gyülekezetben. Az ő gyermekeik, a két nagyfiú, Elek és Rudi. Azok, akik Attila bátyámmal azonos korúak voltak, tudom, hogy nagyon rossz fiúk voltak, nagyon sok mindenben benne voltak, és arra emlékszem, ahogy a fiúkat, Eleket is és Rudit is, édesapám és Attila tanította kottát olvasni, kottából hegedülni. Utána a következő, akire emlékszem, az Rácz Béla bácsi volt, akit szintén próbáltak volna, próbált édesapám megtanítani kottából hegedülni, hát ez nem ment sem Horváth Béla bácsinak, sem Farkas Árpád testvérünknek. Ők mindent fejből és a szívből zenéltek, nem kottából. Nagyon sokat voltak nálunk, nagyon sokat próbáltak, ott szenvedtek, ott gyakoroltak. Elek meg Rudi, meg Attila bátyám, hát ők meg aztán ott fociztak, recsegett-ropogott néha az ablak is, közvetlen ismeretünk és barátságunk volt így a cigányokkal. A gyülekezetben Horváth néni volt az első, én úgy emlékszem, aki megtért és bekerült a gyülekezetbe, és hozta a gyermekeit, de a férjét csak az élete vége fele tudta elhozni, Horváth bácsit, de az ő munkássága és az ő hívő élete volt az, akin keresztül elértük, és bejöttek akár Árpiék, akár Béla bácsiék is, én erre így emlékszem. Ez még a '60-as évek elején, közepén volt, amikor aztán természetesen a gyülekezet érdeklődése is és a befogadó készsége is a cigányokkal szemben aztán elindította itt Békésen a „Párizs” nevű cigánytelepen az építést, a cigányokkal való foglalkozást. Ahogyan kijártak, Durkó Sanyi bácsi, néha még Hajnal Laci bácsi is volt velük, és missziózták, evangelizálták, és

próbálták tanítani és behozni a gyülekezetbe a cigányokat. Úgyhogy a békési gyülekezetnek, a békési pünkösdi gyülekezetnek a cigánysággal való kapcsolata nem mostani időszakban, hanem a kezdetektől fogva megvolt, jöttek, érdeklődtek, és a gyülekezet fogadta a cigányokat, nem zárta ki, és nem zárkóztak el előlük. Most meg aztán ez a meghatározó munkánk és életünk, pontosan a cigányok, ami ott kezdődött kisgyermek koromban.

Édesapád Fábrián József a Magyar Pünkösdi mozgalom egyik jeles képviselője volt. Ezek szerint már ő is szolgált a cigányok felé, hogy emlékszel? A gyakorlatban milyen volt az ő szolgálata a cigányok felé?

Nagyon kemény és radikális. Nagyon határozott és azokat, amiket hirdetett életvitelben, a magatartásában és életével kapcsolatosan, ahhoz kökeményen ragaszkodott. Éppen ezért nagyon nehezen maradtak meg a gyülekezetben. A cigányság lélekszáma nem volt olyan robbanásszerű abban az időszakban, mint ahogy édesapám vezette a gyülekezetet, mint ahogy ma van, nagyon nagy volt az elvárás, és a bizonyítás, hogy igen megtértem, újjászülettem, és megváltozott az életem. Az a távolság és az a különleges különbözőség, ami a magyar és a cigány családok életvitelében volt, azt nagyon lassan és nagyon nehezen lehetett összehozni a gyülekezet többségével. Ez a kezdeti időszak sokkal jobban a kivárás és a teljes elfogadás megalapozottságára volt hangsúlyozva. Nem arra, hogy akkor gyertek, és akkor most mindenki jöhet, nem, mert a

gyülekezetet fel kellett készíteni a cigányok elfogadására és a velük való közösségi életre. Nagyon sokat foglalkoztak velük, tanították őket. Én arra emlékszem, hogy Horváth Béla bácsi felesége nagyon szeretett imádkozni. Volt alkalom, amikor édesapám bement és megállította az imádkozást. Ezt mondta neki: *„Testvérnő, az imádkozásban is megvan az a stílus és forma, amit neked is meg kell tanulnod, most nem azért vagyunk itt, hogy téged fogunk hallgatni fél órákon keresztül, mert tudom, hogy szeretsz imádkozni, de most nem arra van az idő és nem ez az alkalom, amikor most te kiöntheted a szívedet és fájdalmaidat.”* Volt ilyen, hogy ő keményen kézben tartotta és nevelte, tanította a cigányokat, a testvéreket, de ezt a magyarokkal is megcsinálta, nem csak a cigányokkal. Kemény kézzel tartotta őket.

Hosszú időn át nagyon elfoglalt volt édesapád, nagyon sok gyülekezetbe járt, arra emlékszel, hogy a cigánytelepre is járt ő személyesen, vagy mások jártak?

Ő is járt. Azért a problémákat, akár megélhetéssel, akár a téli időszakokkal kapcsolatosan, amikor kellett, hogy segítséget vigyen ki, és a gyülekezetet fel kellett, hogy készítse arra, hogy igen is gondoskodni kell ezekről a családkról, akkor ő volt az első, aki személyesen meggyőződött arról, hogy miről is van szó, és hogy mire is van szükség. Amikor felszedték a parkettát, vagy eltűzelték a benti fa nyílászárókat, akkor igen keményen azt mondta, hogy így nincs segítség. Nagyon határozott volt, és tudom, hogy nem engedte

meg azt, hogy a szélsőségekben elússzon, és úgy maradjon. Ha már megtért és az élete megváltozott, az minden területen változást jelentett, és erre nagyon nagy hangsúlyt helyezett édesapám, hogy ez meg is maradjon.

Említetted, a bátyádat, Attilát – egyébként ő is komoly hatással volt a magyar pünkösdi közösségre –, ő volt az, aki 1996-ban kezdeményezte, hogy Durkó Albert indítsa el a cigánymissziót. Te erre, hogy emlékszel?

Igen, Attila, amikor Albert munkahelyi váltása, szolgálati területének váltásáról szó volt, akkor megkeresett és beszélgettünk sokat. Megkérdezett, hogy mit szólnék, hogy helyesnek látom-e, hogy Albertet megbízzák, felkérjék arra – mivel a múltja is és a családi élete is egy teljesen alkalmas –, hogy a pünkösdi közösségen belül a cigány gyülekezetek, ahol vannak a gyülekezetben cigányok, azokat összefogja, és elindítsa az intézményesített cigánymissziót, mint egy misszióágot a közösségen belül. Volt róla szó, beszélgettünk róla, és teljesen egyetértettem, és nála alkalmasabb embert nem is találhattunk volna, mint akinek a múltja és a mindennapja szerves kapcsolatot jelentett, családi közösséget a cigánysággal.

Ezek után valamilyen formában te is elkezdted kapcsolódni a cigánymisszióhoz. Mikor volt ez és hogyan történt ez a kapcsolódás?

Arra emlékszem, hogy 1996 nyarán hazaköltözött Albert. Én kicsit csodálkoztam is rajta, hogy már itthon vagy, már itt vagy? És akkor mesélte ezt, hogy elvállalta a cigánymisszió vezetését, összefogását, koordinálását és kézben tartását, hogy innen Békésről fogja irányítani, és hogy itt lesz a cigánymissziónak a helye, központja, mert haza költözött. Csodálkoztam rajta, mégis kézzel foghatóvá lett, hogy amiről eddig csak beszélgettünk ilyen hamar itt van és csinálja Albert. Akkor mesélt először arról, hogy milyen elképzelései, milyen tervei vannak, hogyan is próbálja elindítani, megszervezni a cigánymissziót a közösségen belül. Akkor hallottam életemben először a szabolcsi oláh testvéreinkről. Albert ott már kész volt különböző kapcsolatokkal, tervekkel, megvolt a stratégiája, hogy ide megyünk, oda megyünk, sátoros konferenciát szervezünk. Még csak két hónapja beszéltünk erről, és már így bele ugrunk a mély vízbe. Szíve lelke benne volt, és azzal, amivel megkeresték, azzal, amire az egyházközpont felkérte, azzal teljesen azonosult, éjjel nappal dolgozott és ezzel foglalkozott. Meglepett ez a határozottsága a kész tervei, szándékai, azok a látások és az a tűz, ami majd szétvetette. Így találkoztam vele '96 nyarán, akkor beszélgettünk többször, akkor már elkezdte mesélni, hogy szeptemberre tervezi a konferenciát, hogy meglesz az első sátoros evangelizáció, előkészíti a bibliaiskolát, hogy tanítani akarja, cigány munkatársakat akar kiképezni. El voltam ámulva, hogy hát milyen mozgalom indul, egy újabb egyház, hogy hát mi van, ki ez, hogy itt ilyen vehemenciával, ilyen erővel, ilyen

tűzzel megy előre? Nem találkoztam még olyan emberekkel, akik a szolgálati területüket egyből látva, és érezve a helynek a fontosságát, a kihívását és elhívását, ott volt, teljesen bedobva mindent, hogy gyerünk, végre csinálhatunk valamit.

És a te bekapcsolódásod, feladataid ebbe a körbe mikor, hogyan indult?

Egy évvel később, húsvétkor. Békésről összeszedett néhányunkat és két kocsival mentünk el, és elvitt magával Kántorjánosiba, ahol már túl voltak az első konferencián, és akkor ott már sok minden volt úgy megszervezve, amit el kellett indítani, amit csinálni kellett, és amiben segítséget kért. Ott láttam, ott tapasztaltam, ott voltam először egy ízig-vérig cigány gyülekezetben. Az első alkalommal még annak idején én kameráztam – nem tudom, hogy megvan-e belőle bármi is –, ez volt az első feladatom, örültem neki, hogy volt valami feladatom, attól tartottam, hogy biztos fel fog szólítani, hogy valamit a nyakamba fog sózni. Úgy ragaszkodtam a kamerához, hogy legalább ezt csinálom, és akkor nem kell mással foglalkozni, nem fog másra felszólítani, nem fog másba beledobni, nem is tudott hála Istennek. Utána aztán egyre többet ott voltunk, főleg Kántorjánosiban, ott voltunk egy csomóra és utána, ahogy haza jöttünk, attól kezdve kezdte mesélni és mondta, hogy „*Figyelj Tamás, bibliaiskolát szerveztem, megnyitottuk Kántorjánosiban, vannak vagy negyvenen, vagy ötvenen cigányok, és ezt elsősorban a cigányoknak szervezzük, akarom, hogy tudjanak, tanuljanak, és*

felkészített szolgálattelvők legyenek”. Ettől kezdve aztán egyre sűrűbben mentem én is. 1998-ban már Demecserben és Kántorjánosiban is csináltunk kétnapos sátoros evangelizációt. Azt mondta Albert, hogy *„Itt van a bankkártyám, ekkor és ekkor fog érkezni a sátor, ettől és eddig itt lesz, utána átmész és viszed tovább Kántorjánosiba. Én egyszer-kétszer megjelenek, ott leszek, részt veszek, tessék, itt a pénz, itt van a feladat, és csináld meg!”* Nem volt könnyű, hirtelen azt sem tudtam, hogy fiú vagyok vagy lány, hogy mi lesz ez, életemben még sátort nem láttam, se összerakva, se szétszedve, sehogy. És mentünk, csináltuk, hat napig voltunk Demecserben, utána mentünk át Kántorjánosiba. Egy-két évet itt voltunk, végig csináltuk, és elkezdtek feladattal, tananyaggal és oktatókkal megszervezni a bibliaiskolát. Onnan Kántorjánosiból került át az iskola Debrecenbe az Agrártudományi Egyetem pincéjébe, aztán amikor már nagyon nem fértünk el, megkaptuk a dísztermet. A pincéből fel, egyenesen a díszterembe került a Keresztény Cigány Népfőiskola, vagy akkor még csak bibliaiskola volt. A Mégis van Remény Egyesület, ahogy átkerült Békésre, mint a cigánymisszióknak a háttérintézménye – forrásteremtő, szervezeti formát adó, hivatalosan megjelenő háttérintézménye volt –, ahova be lett emelve a cigánymisszió. Attól kezdve tulajdonképpen a Mégis van Remény Egyesület keretén belül volt megszervezve az egyházi közösségen belül a cigányság koordinálása, tanítása, oktatása, a gyülekezeti élete. Minden, ami a cigány gyülekezetekkel és a cigány

csoportokkal, házi csoportokkal volt kapcsolatos, azt a Mégis van Remény Egyesület szervezeti formájában végeztük és csináltuk. Azt hiszem, hogy 1998-tól, de véglegesen 2002-ben került át ide Békésre, mert addig Pakson és Szekszárdi bejegyzéssel volt az egyesület, mint ilyen távvezérléssel, Szentesi Zoltán egyesületi elnökkel végezve és csinálva innen Békésről ezt a munkát. Aztán 1998-tól, én 2000-től, 2002-től vagyok szervesen foglalkoztatott alkalmazottja a Mégis van Remény Egyesületnek, ahol már 2002-ben a Keresztény Népfőiskolaként, hivatalosan is bejegyzett oktatást folytattunk. 2004-től akkreditált oktatási intézményként volt a Keresztény Népfőiskola elindítva, ahol megfelelő keretek és formák között megvolt a lehetőség arra, hogy államilag elfogadott, akkreditált bizonyítványt adjunk ki az ott végzett hallgatóknak. Viszont mindenki, aki végzett, egyházon belül elfogadható bizonyítvánnyal végezték és lettek kibocsájtva azok, akik végigjárták a hároméves Keresztény Népfőiskolai oktatást. Miskolcon, Kecskeméten, Budapesten, Kalocsán, Pakson, és most legutóbb Gyulán volt egy ilyen képzés. Összességében közel 450 embert oktattunk, képeztünk és tanítottunk. A hivatalos megfelelési formája ez a „*Lelkészi munkatárs*” OKJ-s bizonyítvány kiadására lett volna lehetőségünk, ha úgy az adminisztráció, mint minden hivatalos kötelezettségnek eleget téve sikerült volna megszerveznünk akár egy tanfolyamot is. Pont ebben gyorsított, két éves ütemű képzés is volt Nyíregyházán, kifejezetten a szabolcsi cigány testvérek számára

szerveztük, amihez amerikai támogatást is kaptunk. Volt ilyen formában is képzés. Eleinte ahogy indult, és szerettük is volna kifejezetten a cigány gyülekezetekből, cigány testvérek felkészítését és munkatársak okítását és kibocsátását, így terveztük, így akartuk. Ez sajnos 14 éves futamidő alatt teljesen megváltozott, amikor befejeztük itt Gyulán, itt a gyulai hallgatók között egyetlen egy cigány sem volt már. Úgyhogy amiért pontot tettünk ennek a képzésnek a végére, pontosan ezért volt, mert amiért létrehoztuk, és akikért létrehoztuk, azokat már nem képeztük, nem tudtuk behozni, bevonni, ezért kellett eldöntenünk, hogy ha a cigányságot és a cigány gyülekezetek számára a képzést folytatjuk, gyökeresen meg kell, hogy változtassuk az oktatási formát, és ezért fogtuk, és fejeztük be a Keresztény Népfőiskola bibliaiskolai oktatást.

Most változott az oktatás, és jelenleg is folyik Szentesi Zoltán vezetésével a Hit, Remény, Szeretet bibliaiskola. Erről néhány gondolatot mondasz?

Igen, ennek is megvan azért a múltja. A Mégis van Remény Egyesület időszakában a Kegyelem Gyülekezet plántálásával elindult egy bibliaiskolai képzési forma kísérlet. Amikor nem egy klasszikus bibliaiskolákhoz és az egyházak által megszervezett házi tanfolyamokhoz hasonlóan kötelező ismeretátadás van. Próbáltuk megszerkeszteni az oktatást, mindezt félre téve, kifejezetten az Isten igéjére alapozva, a Bibliát tanítva, alaptanításokat, amik a legmeghatározóbbak, a legegyszerűbb módon ismertetni, tanítani,

átadni és a mindennapi élet területén, a gyakorlatba bevinni. Ez már nem kifejezetten klasszikus bibliaiskolai oktatási stílus, hanem inkább a tanítványozás minden nehézségével való együtt élés, együtt mozgás, együtt tanulás, és a gyakorlatnak az együttes közösségi megélése. Így láttuk jónak, hogy ha csinálunk valamit, akkor föltétlen még közelebb az emberhez, az egyénhez, az ő problémájához, az ő készségeihez és nyitottságához, levinni az emberhez, nem az iskolához hozni az embert, hanem az iskolát, a tanítást, a tanítványozást kivinni az emberhez, ahogy Jézus is tette, ahogyan tanítványozott, ahogyan foglalkozott, és ahogyan tanította és felkészítette a tanítványokat. Természetesen benne van az ismeret átadás is, de elsősorban a tanítványozásra került a hangsúly. Amit itt a békési Kegyelem Gyülekezetben kezdtünk el kidolgozni, tanítani, majd a gyakorlatban is kipróbálni, amiben aztán jött Szentesi Zoltán testvérünk, és a Kegyelem Gyülekezet szolgálattelvőivel együtt ezt az anyagot kibővítve, nagyobb szélességben és gazdagságban összeállított egy olyan anyagot, ami szintén az alaptanításra és az alapozásra helyezi a hangsúlyt. Ezt vittük és visszük ki a cigány testvérekhez, elsősorban a gyülekezetek szolgálattelvőieihez.

A Mégis van Remény Egyesület elég sok pályázaton vett részt, sikeres volt, és elég sok minden történt. Emlékszel ezekre a dolgokra?

Igen, az első EU-s pályázatunkat 2002-ben „Reménysugár” címen nyertünk. Ez volt az első, amit a Mégis van Remény Egyesület

hivatalosan erős, nagyobb lélegzetű pályázatot megnyert. Ebben vettem, vettünk részt többen is. Ez volt az első, az induló. Ezt még nagyon szépen és nagyon jól meg tudtuk csinálni, de ahogy változott a kiírási és finanszírozási dokumentációs háttér is, ahogy aztán egyre jobban és jobban beleláttunk a pályázat megvalósításának gyakorlati életébe is, valóságába is, voltak sikeres pályázatok is. Tulajdonképpen a Mégis van Remény Egyesületnek a létét is és az életét is meghatározta. A pályázati feltételek egyre nehezebbek lettek, főleg az előfinanszírozás tekintetében. Aztán a személyi és az elérhetőség szerinti oldaláról is, ami oda vezetett, hogy a Mégis van Remény Egyesületet fel kellett, hogy számoljunk, meg kellett, hogy szüntessük. Egy ilyen pályázat okán 2008-ra odáig jutottunk, hogy mindent, amit a Mégis van Remény Egyesület keretein belül csináltunk, végeztünk, azt be kellett, hogy fejezzük. Nagyon nehéz volt, mert nagyon szép és hatalmas munka volt. Nagyon sok eredménnyel, nagyon sok jó gyümölcssel, és nagyon keserű tapasztalatokkal, hogy be kellett, hogy fejezzük, nincs tovább.

Akkor, amikor a legnagyobb kudarc volt, ha lehet így fogalmazni, akkor Durkó Albert meghirdetett egy látást. Te hogy emlékszel erre, mi volt ez?

Amikor már egyértelmű volt 2007-2008-ban, hogy minden, amit a Mégis van Remény Egyesület keretein belül csináltunk a Zsinóros házban, annak vége, az nem vihető tovább, az nem mehet tovább, akkor volt előtte, abban az időszakban egy amerikai pályázatunk,

ahol össze kellett számolnunk, hogy a működésünk, a cigánymisszió keretein belül, a tevékenységünkön belül és a pályázati kereten belül hány cigány ember tért meg. És akkor derült fény arra, hogy 3250 ember nagyon rövid időn belül megtért, gyülekezetbe beépült, és egy teljesen megváltozott életet élt és vitt tovább. Ezt én tudtam, mert erről a pályázatról tudtunk, de nem tudtam, hogy ez Albertben mit indított el, és hogyan kapcsolódott azzal, amit most mindannyian hirdetünk. Azt ebben a nehéz időszakban még csak sejtteni sem sejtettem, csak mindig mondta, hogy valami készül, ha valamit be kell fejeznünk, az nem azt jelenti, hogy itt aztán vége a cigánymissziónak, hanem valami radikálisan újabb dolog indul el. Aztán amikor először említette, hogy neki van egy ilyen Úrtól kapott üzenete, hogy megszázaszorozza azokat a megtért embereket, akiket eddig elértünk. Hát, elhíhetitek, hogy ebben az időszakban, amikor minden összeomlott és minden leépült, és az volt a munkánk, hogy befejezzük, és nem csinálhatjuk tovább, ebben az időben ez, hát, teljese képtelenség volt. Én azt mondtam Albertnak, hogy *„Albert, amit az Úrtól kaptál, az a tied, azt tudom, hogy abban te teljes mértékig ott vagy, szíveddel-lelkeddel, és hiszel benne, de nekem is szükségem van, hogy amit te kaptál az Úrtól, abban én is hinni tudjak, és megragadjam, és neki tudjak fogni, és elfogadjam, ami az Isten akarata. Tudtam, ahhoz, hogy ott legyenek én is melletted és veled ebben a látásban, ahhoz nekem is szükségem van arra, hogy ezt tényleg az Úr adta, az Úr jelentette ki, ezt tényleg tőle kaptad, ezt*

tényleg Ő akarja.” És akkor azt mondta, hogy oké, legyen, természetesen mindenkinek megvan a szíve joga, hogy kételkedjen, vagy kérdezzen, hitetlenkedjen, vagy azt mondja, hogy itt vagyok Uram, ha nekem is akarod adni, akkor kész vagyok rá. Én személyesen soha nem kaptam meg ezt az ígéretet, de azt igen, hogy „Aki az ígérettel bír, annak te a segítségére siető társa vagy mindenben.” Én ezt kaptam, és attól kezdve nem volt kérdés számomra, hogy „Uram, én is akarom, nekem is jelentsd ki, nekem is szükségem van, én is akarok legalább ilyen birtokosa lenni ennek a kijelentésnek.” Attól kezdve csak az volt a célom, szándékom, hogy „Odaállítottál Uram, akkor semmi kérdésem nincs, hogy ez Ámen, és igaz.” Attól kezdve tudom, hogy Isten ígérete igaz, és ez be fog teljesedni.

Gondolom, hogy a tevékenységed, szolgálati feladatköröd is megváltozott. Jól gondolom? Hogyan változott meg?

Ahogy véget ért a Mégis van Remény Egyesület tevékenysége, és a Zsinóros házból, a zsinagógából ki kellett költöznünk, nehéz időszakot éltünk meg, nagyon nehéz időszakot. Azt mondta Albert még 2008 októberében, hogy a tulajdonossal megegyezett, hogy november 1-el, ki kell költöznünk. Hát, nagyot néztünk, mert azért a békési zsinagóga elég nagy és azt belaktuk, mert nagyon sok mindent csináltunk, nagyon sok eszközünk volt, nagyon sok dolgaink voltak, hogy azt hova fogjuk rakni, ki fogja ezt ellátni, befogadni, nem tudtuk. Utána azt mondta, hogy megvan a cím a raktárhely, ahova

pakolunk, így két nap alatt kiköltözünk. Akkor árulta el, hogy igaz, hogy az egyesület megszűnt, de megyünk tovább. Azt mondta, hogy létrehozuk a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió Segítő Szolgálatát. 2008 novemberében már úgy költöztünk ki az új helyre, hogy október 15-én ide (*szerk.: Békésre*) költözött Csek József a feleségével együtt Kadarkútról, hogy ők azért vannak itt, mert ez a munkánk, megyünk, és országos hálózatban megszervezzük a Segítő Szolgálatot. A velünk kapcsolatban levő gyülekezetekkel és a pünkösdi gyülekezetekkel együtt. Úgyhogy, amikor kiköltöztünk innen a Zsinóros házból, attól kezdve Józsival, Alberttal együtt járnunk kezdtük a gyülekezeteket. Tájékoztatókat tartottunk, hogy, mi is ez a szolgálat, mi is ez a házi segítőszolgálat, hogyan és kik kapcsolódhatnak bele, és hogy gyülekezeti háttérből, a gyülekezet részeként, a gyülekezet munkájának, életének részeként szerettük volna és akartuk ezt megszervezni, úgy a pünkösdi közösségen belül, mint a velünk kapcsolatban levő egyéb karizmatikus vagy keresztyén gyülekezetekkel együtt, ahova eljutottunk, egészen 2008 decemberéig. Ez lett a szolgálatunk, a munkánk. Mentünk, kerestük a helyszínt, kerestük az erre nyitott gyülekezeteket, az embereket, a munkatársakat, és Józsival, Alberttal együtt próbáltuk felkészíteni arra az érdeklődőket, hogy 2009. január 1-től ezer főre megnyitjuk, elindítjuk a Segítő Szolgálatot, a házi segítő szolgálatot. Nagyon érdekes volt. Abból a leépülésből és abból a bezárásból egyből egy rohanásszerű szervezésbe és munkába

beállni, egy teljesen új területre, hát nagyon izgalmas volt. Minden időnket, energiánkat lekötötte. Jártuk az országot, jártuk a gyülekezeteket és szerveztünk, és január 1-én megnyitottuk a házi segítségnyújtás szociális szolgáltatást háromszázvalahány gondozottal, és ebből az volt a cél, és az volt az elképzelés, hogy év végéig olyan ezer-ezerkétszáz gondozott létszámra, és ezen felül a munkatársaink létszámában is bővülni tudjunk. És ez a szám – még a nyarat alig értük el – már túl volt az ezeröttszázon. 2009 decemberében, amikor befejeztük az évet, és közel jártunk a háromezres gondozott létszámhoz – elképesztő volt. Ha ebben nem Isten akarata lett volna, akkor senki nem tudta volna sem megszervezni, sem azt mondani, hogy ez komoly és igaz. Isten volt velünk végig, segített, nyitotta a kapukat, az ajtókat, és olyan mértékű elhívás volt, és szaporodás van, amiben nem volt részem, mint ebben a néhány hónapban, hogy a 2009-es év ilyen hatalmas fejlődés, szaporulat és a szolgálat kiteljesedése lesz. Ez Isten gyümölcse és ajándéka volt mindannyiunk számára.

A cigánymisszió belül vannak más dolgok is, van sok önálló intézmény. Esetleg fel tudod őket sorolni, azt is, hogy mi a feladatuk ezeknek az intézményeknek?

Nagyon nehéz, mert 2009-hez viszonyítva ma már nagyon érdekes módon a külső szemlélőnek egy teljes káoszt alkotó szervezeti rendszerré nőtte ki magát. Akármilyen változás, bővülés, és bármilyen intézmény megszervezése és beemelése mind a missziót

szolgált és a misszióért van. Még akkor is, ha nagyon úgy néz ki, hogy ez inkább a szociális szolgáltatást segíti, de még a szociális szolgáltatás is a cigánymisszióért van, a cigánymisszió pedig egyértelműen a cigányemberekért van, és a szociális szolgáltatás, akár a szociális étkeztetés, vagy az oktatás is, mind elsősorban a cigányokért, a cigány nemzetért, a kicsitől az idősig, értük van. Ez az intézményrendszer rendelkezik ma már kutatóközponttal, oktatási intézménnyel, amihez a bölcsődétől a felnőttképzésig a teljes paletta beletartozik. Van bölcsődénk, van óvodánk, van általános iskolánk, van érettségi utáni nappali képzésünk, sőt felnőttképzésünk is van. Ezen kívül még nagyon sok egyéb kiegészítő, és a szolgálatunkat segítő kft. is van. Ebből három: Tizenkettő tele kosár Kft., Tizenkét Forrás Kft., és a békési szociális étkeztetésért egy Békésen Érted Kft. Ezen kívül van szeretetszolgálatunk, van segítő szolgálatunk. Van egy független alapítványunk is, ami végül is a cigánymisszió és a szociális szolgáltatáson belül egy kísérleti terep, vagy kiegészítő, és a pályázati rendszerben föltétlenül hasznos és használható szervezeti forma, így teljesen része a Reményhír Alapítvány is a cigánymisszióknak és a teljes Reményhír Intézmény rendszernek is. Van kollégiumunk is. Mit mondjak, hirtelen nem jut eszembe, mi minden van.

Közösségi ház?

Van egy közösségi ház rendszerünk is, ott is ahol a zsilipszolgáltatás folyik, vagy működik, vagy pedig egy meghatározott gyülekezeti cél,

gyülekezeti központ, vagy közösség közelében 11 helyen vannak a közösségi házaink, amit szintén a misszió és a cigány testvérek életének radikális változásai segítségével hoztuk létre. Az első közösségi házunkat Nyírvasváriban vásároltuk meg. A gyülekezetplántálás, házi csoport segítése, hogy legyen helyük, ahol összegyülekezhetnek, ahol nem csak a gyülekezeti életben, hanem a közösségi életben is legyen lehetőségük arra, hogy mindazt, amiben tanítást kapnak, és amiben az életük változtatása végbemegy a közösségi élet területén, sőt gyülekezet területén, és az ott élő cigánygyerekek, felnőttek, idősek és szülők számára egy megélhető valóságként ott legyen számukra. Utána vásároltunk Verpeléten egy közösségi házat, utána Kevermesen, Szigetváron, Békésen, aztán Demecserben, Kótajon, Paszabon, Kompolton, lehet, hogy még kihagytam valakit, de ezeken a helyeken mindenütt olyan ingatlanokat vásároltunk, amihez van nagy telek, vagy közvetlenül szomszédban nagy területet vásároltunk. Éppen azért, mert Surman László testvérem, aki a közösségi házak működését, programokkal való megtöltését szíve szerint viszi és végzi, igen is szeretné megtanítani a cigány testvéreinket mindenre, amivel rendelkeznek, hogy az Urat szolgálják. És ha van egy kis területük, az nem maradhat gazos, rendezetlen, gondozatlan. Azt azért kapták és azért rendelkeznek vele, mert Isten azt meg akarja áldani, mint kezük munkáját. Így ezeken a területeken, ezekben a közösségi házakban szeretnénk bemutatni, hogyan lehet gazdálkodni, hogyan lehet a

közösségi életet úgy élnie, a rendelkezésére álló lehetőségeket bölcsen és jól használva, a közösség és a közösséghez tartozó embereken segíteni tud, célt, értelmet és feladatot tud nyújtani, nem csak élvezni, hanem tenni, és változtatni azon, amiben eddig is otthon éltek. A közösségi házak minden ügyes-bajos dolgait szervezem, végzem, intézem, és megpróbálom azt a keretet megteremtteni, ahol mindaz, ami megszületett a presbiterek, Surman Laci testvérem, vagy a közösség, közös gondolkozás és a közös akaratnak megvan az a lehetősége, hogy azt hogyan lehessen megcsinálni, kivitelezni, és a gyakorlatba átvinni. Ez az egyik része a tevékenységemnek. Az a munka, ami a cigánymisszió belül a testvérek szellemi, oktatási, minden tanítványozási életéhez hozzátartozó kötelezettség, az anyagiak, a lehetőségek, a feladatok, az eszközök beszerzése, megteremtése, ezeknek a gondozása, ezeknek a kivitelezése, ezeknek a kézben tartása, és egyéb dolgok még, amik a cigánymisszió belül rám tartoznak.

Az interjú elején említettem, hogy vezető presbíter is vagy a cigánymisszióban. Emlékszel rá, hogy esetleg mikor alakult a presbitérium?

Emlékeim szerint 2009-ben, ahogy elindult a szociális szolgáltatás. Tudomásom szerint 2008-ban az augusztusi pünkösdi konferencia, ami Kadarkúton volt megtartva, ott meg lett hirdetve a közösség számára is, hogy egy ilyen szolgáltatást indítunk el a cigánymisszió belül, hogy adva van intézményesített, sőt finanszírozott háttérrel,

hogy akár ezer embert is napi szinten elérjünk, itt volt először szó arról, hogy a cigányságon és a cigányokon keresztül próbáljuk ezt a szolgáltatást elérni. 2009-ben, amikor elindult a szervezet és a szolgáltatás, és igen is a cigány jelentkezőkkel, munkavállalókkal és a közösségek háttérével elindult az a széles körű cigánymisszió, ami eddig tulajdonképpen Szabolcs-Szatmár megye és egyéb kisebb és meghatározott cigányközösségre korlátozódott csupán. Így, hogy ki tudtunk lépni a hétköznapi életben is, és oda is ahol tudtuk, hogy nagyobb létszámú cigányközösség él azon a településen, vagy azon a környéken, így sokkal határozottabban és szervezettebb módon kellett gondolkoznunk a misszióról is. 2010-ben volt – azt hiszem – az első olyan találkozásunk, amikor Albert a szíve szerint keresett és talált munkatársakat. Összehozott bennünket. Megkereste Berki Andrászt és kérte, hogy csatlakozzon, ahogy Surman László testvéremnek sem hagyott békét, akinek bibliaiskolába kellett járni, és komolyan kellett vegye azt, hogy ő a cigányokért felelősséggel és feladattal van elhívva, nem csak a politikában, hanem szíve szerint a közösségben, mert az elhívást Istentől kapta, és nem a politikától. Megkereste Szentesi Zoli testvéremet, végül pedig Rézműves Mihály testvérünket is, és visszahozta ide a közösségbe, ahogyan aztán egyszer elmondta: *„Tamás, ők lesznek a missziómunkások, ők lesznek azok, akikkel a missziót elindítjuk és tovább csináljuk.”* Hogy mikor volt az első találkozásunk arra pontosan, konkrétan nem emlékszem, de arra igen, amikor 2011-ben Mátraszentlászlón

találkoztunk, és azért voltunk ott, hogy tegyük le, határozzuk meg, fogalmazzuk meg, mi a kihívásunk, mi az elhívásunk, a küldetési nyilatkozatunk, ami publikus, ami mindenki számára olvasható, elérhető, és amiben szívünk-lelkünk és Istentől való elhívásunk egyértelműen megfogalmazott, és kihirdetett. Ettől kezdve tudom, hogy a munkatársaimmal erre vagyunk elhívva, felkészítve és elküldve. Ettől kezdve működtünk úgy szervesen a cigánymisszió keretén belül, mint misszióvezető helyettesek, és utána, mint vezető presbiterek a misszió szellemi munkájában, ahol megfogalmazódik, ahol megszületik, ahol megbeszéljük, ahol megtárgyaljuk, ahol kidolgozzuk, hogy hogyan tovább, mi a célja, mi a feladata, mi a munkája a presbitériumnak a cigánymisszióon belül. Mi a látásunk, mi az a feladat, amit el kell végeznünk, mi az a kihívás, mi a formája, mi az a teljesen új rendszer, és működési formája, ami még eddig nem volt, amiben mi is most vagyunk, akik tanuljuk, ahol a lépéseket előlről kezdve, és most tesszük meg teljesen újan azt, amire elhívott, és amire elhozott bennünket az Úr. Látjuk, és tudjuk, ahogyan vezet az Úr, úgy lépünk, egyik lépést a másik után. Nincs kész stratégiánk, nincs kidolgozott fix, tuti biztos tippünk, egyetlen egy biztos dolgunk van, az Úrtól kaptuk, Ő hívott el, Őtőle kaptuk a kegyelmet, Őtőle kaptuk a konkrét számot is, ettől kezdve nincs kérdésünk. Amerre vezet, és ahogyan vezet, mi arra megyünk, az Úrra is teljes nyitottsággal és készséggel. Ez most jelenleg, én úgy tudom, a presbitérium legnagyobb kihívása, és a legnagyobb formálódása,

amiben saját magunk vagyunk az elsők, akiket formál, alakít és dolgoz át az Úr, és ezt az átformálódást és ezt a személyes tapasztalatot kell és akarjuk továbbadni. Ebbe akarjuk a testvéreinket is beemelni és velük együtt tanulni, formálódni és alakulni ahhoz az elhíváshoz, amiben benne van induló pontnak a 325 000 cigányember megtérése, és Európa megtérése.

Nagyon szépen köszönöm, hogy a rendelkezésemre álltál, segítettél. Végül szeretném megkérdezni, hogy hozzájárulsz-e ahhoz, hogy ezt az interjút mások is használhassák, a kutatásaikhoz felhasználják?

Igen, természetesen, azzal a kitételrel, hogy nem biztos, hogy én is mindenre pontosan emlékszem. Lehet, hogy vannak benne olyan időpontok vagy emlékem szerinti dátumok, amik lehet, hogy vitathatók, és megkérdőjelezhetőek, de ennek állok elébe, és természetesen kutatás szempontjából minden mondat és minden anyag felhasználható.

Köszönöm!

4. Interjú Rézműves Mihálllyal

Gyula, 2015.03.28

Beszélgetőtársam Rézműves Mihály (szerk.: kérésére a Feri keresztnevet használom), a Magyar Pütkösdi Egyház Országos Cigánymisszió egyik vezető presbitere. Feri, mit lehet tudni rólad?

Rézműves Mihálynak hívnak, 1962. szeptember nyolcadikán születtem Kántorjánosiban, egy feleségem van és a házasságunkból született két lányunk. Az egyik lányom harmincöt éves, a másik harminckettő, két drága vejem van, akik gyönyörűek, szépek, egészségesek és három fiú unokám van. A nagyobbik lányomnak van egy fia, aki Budapesten tanul, informatikus lesz, a két kisebb fiú kisiskolások.

Megkérnélek, hogy a szüleidről, családozról mondj még néhány mondatot.

Annyit lehetne elmondani a szüleimről, hogy a szüleim nem voltak keresztények, hanem katolikusok voltak és abban is neveltek bennünket, hogy Máriához kell imádkozni és nem Istenhez. Nem is ismertük Istent és hát, nem olyan nevelést kaptam a szüleimtől, ahogy kellett volna. Talán ők sem abban a keresztény életben éltek és abban a hitben.

Mikor és hogyan tértél meg, mi a te bizonyosságod?

Az én bizonyosságaim, azok életbe vágóak, mert a kislányomon keresztül térhettem meg, 1987-ben ismerhettem meg Istent és így

ekkor hívott el engem. A megtérésem úgy kezdődött, hogy édes apukám 48 évesen halt meg, és feszült voltam, ideges voltam és nagyon haragudtam Istenre. És mellettem állt a nagyobbik kislányom és valahogy Isten akaratában már benne volt ez, és elkezdett énekelni egy éneket, hogy „*Ha súlyos a gondod, akkor Jézusra nézz!*”. Akkor figyeltem, hogy a leányzó hogyan éneklie ezt az éneket, és még nagyobb feszültség, még nagyobb harag kerekedett bennem és fölfele tekintetem és mondtam Neki, hogy „*Miért vetted el 48 évesen, miért tetted, hogy elment? Ha létezel, és hogyha vagy, akkor most meg mutatod magadat!*”. És valahogy egy érzélem fogott el. És most is előttem van, fülemben cseng egy ilyen határozott hang, ami úgy körül vett engem. Közelgetett hozzám valami fényesség és azon vettem észre magamat, hogy már térdepelek. Egy vonzásnak az erejét éreztem, hogy felállít és hazáig kísért, és ahogy beléptem a házamba, ahol lakom Kántorjánosiban, egy mély álomba merített, egy mély álom, amiben nem tudtam visszatartani magamat és lefeküdtem. Délután négy órakor ébredtem föl és kérdeztem a nejemtől, hogy van-e a házban Biblia? A félelemtől – mert szokásaim igen-igen nem azok voltak, mint egy férjtől, hanem igen-igen olyan viselkedésű emberke lehettem, aki nem tett jót, hanem mindig csak rosszat. A félelemtől kifutott a házból a nejem és én kerestem a Bibliát, de nem találtam. Átmentem a húgomhoz és egy kopott Bibliát kaptam tőle. Amikor a kezembe került ez a Biblia, azt gondoltam, hogy a világot megnyertem vele. Kinyitottam a Bibliát az 5Mózes 7,7-ben, ami

egész életemet ez kíséri, és valahogy erősíti, hogy „én az Úr hívtalak el benneteket s nem azért hívtalak el benneteket, mert ti lennétek a legtöbbben, mert ti vagytok a legkevesebben”, és egy meghatározó igévé vált ez az ige az életemben. Akkor így mi vagyunk a legkevesebben, és éreztem onnantól kezdve, hogy valami elkezdődött az életemben. El kell mondanom azt, hogy szokásaim igen-igen rosszak voltak, hozzáállásaim nem emberi volt és ez az ige, meghatározó volt, meghatározta a keresztyén életemet.

Amikor a cigánymisszió megalakult, a pünkösdi cigánymisszió 1996-ban, te azonnal bekapcsolódtál. Úgy tudom te voltál az első cigány szolgáló is. Hogy volt ez? Hogyan emlékszel vissza erre?

Amikor elindult a pünkösdi közösségen belül, amikor megtérhettem – elmondhatnám azt, hogy alkoholista-ként és korán kezdtem el a dohányzást –, nagy bizonyosságom az, hogy Isten mindentől egy napon belül mentett meg. Nekem nem volt az, aki elmondhatta volna, hogy Isten úgy szeret, megment, megszabadít. Velem ezt senki nem közölte, tőlem ezt senki nem kérdezte, nekem tanácsolni senki nem tanácsolt, ahogy lefeküdtem és felébredtem, abban a tudatban ébredtem fel, hogy Isten mindentől megmentett engem. A közösségen belül a Dicső Gusztáv, vagy mi Lacinak mondjuk őt, ő jött Kántorjánosiból. Ez a pásztor megtanított sok mindenre. Az a valóság, hogy nekem nem voltak meg az általános iskoláim, és amikor elkezdett beszélni és oktatni engemet, vezetett, tanított, ő nem csak egy pásztor volt, hanem egy apa is, és tanított arra, hogy

hogyan kell élni ebben a világban. A dolgozók iskolájában végeztem el a nyolc általános iskolámat, és onnantól kezdve tanított, hogy menni kell, és nem csak ösztönözött arra, hogy menjek el a romákhoz, hanem belül is érezni kezdtem, hogy valami változás kezdődik a cigányoknak az életükben. Elsőnek Kántorjánosiban kezdődött el, rohamosan megtértek a cigányok, és hallották Demecserben, hogy van egy fiatalember, aki nem végzett teológiát és mégis Istennek a beszédét szólja. Elmentem Demecserbe és elkezdtem szólni az Istennek az igéjét, a beszédét, és megtérhetek ott. Talán annyit mondhatnék és hozzá tudnék tenni, hogy ebben az időben Mikó (*szerk.: Rostás Miklós*) megtért Demecserben, és ők voltak az első fecskék, akiket kiküldtem Kótajba, hogy menjenek ki és derítsék fel azt a települést. És hálás vagyok Istennek, hogy azon belül megalakulhatott a gyülekezet Kótajban, Ibrányban és Demecserben.

Ezt a munkát a Durkó Albert koordinálta ebben az időben?

1996-ban ismertem meg a misszióvezetőt, Durkó Albertet. Mint koordinátor, mint a közösségtől kirendelt, és Mátészalkára ment el és úgy jött át Kántorjánosiban. Ezt a férfiút először nem ismertem, soha nem hallottam róla. Ahogy elkezdett szolgálni, hallottam, hogy a cigányok és romák között dolgozik, forgolódik, s akkor lepett meg és szíven ütött, amikor hallottam azt, hogy ő cigányasszonnyal él, cigány felesége van, és annyira közelített, annyira vágytam az ő jelenlétére, hogy együtt tudtunk munkálkodni. Durkó Alberttel,

amikor elkezdünk együtt gondolkodni, munkálkodni, több településre bementünk úgy, mint Nyírmihálydiba. Nagykálón alakultak meg gyülekezetek. Azt hiszem, hogy ahol most járunk, és van gyülekezet Nyírvasváriban, ott is voltunk és akkor alakult meg, amikor Durkó Alberttel elkezdünk együtt dolgozni.

Megválaszoltál egy kérdést, amit szerettem volna feltenni, de nem baj, megyünk a következő kérdésre. Sokat dolgoztatok együtt az Alberttel, aztán valahogy úgy alakult az évek során, hogy elsodródtál a pünkösdi cigánymissziótól. Mi volt ez? Mikor volt?

Semmilyen konfliktus nem volt Durkó Albert és közöttem, csak annyi történt, hogy Budapestre kerültem a megélhetésünk végett, és vállalkozásunk miatt kerültünk fel Budapestre. Elmentünk az egyik felekezethez és ez nem más volt, mint a Hit Gyülekezete. Nem mondanám, hogy először tetszett nekem, vagy jól éreztem magamat, de mégis több éven keresztül járogattam, sőt egy két éves aktivistaképzésen vettem részt, amin négy egész valamennyivel vizsgáztam. És valóban, egy ideig ott ragadtam.

Ez a Szent Pál Akadémia?

Igen, a Szent Pál Akadémia.

Mennyi ideig tartott ez a távolléted?

Ez a távollét talán tíz év volt, kicsit több. Ha jól emlékszem, akkor 2011-ben találkozhattam újra Alberttel – de el kell mondanom egyben azt, hogy Albert között és közöttem nem szűnt meg az a

kapcsolat, vagy haragudtunk volna egymásra, vagy nem értettük meg egymást, vagy olyasmi feszültség lett volna közöttünk, soha nem volt meg az Alberttel ez közöttünk, valahogy elsodródtunk egymástól. Lehet, hogy a látás végett volt ez, hogy 2011-ben találkoztunk Alberttel és akkor újból felvettük a kapcsolatot, és akkor kért meg Albert, hogy menjek, vagyis vegyek részt egy találkozón, ami nem más volt, mint a KNF-en végzett tanulók találkozója Kecskeméten.

Mikor volt ez a találkozó pontosan?

Ez a találkozó azt hiszem, hogy 2011 augusztusában lehetett, hogyha jól tudom és jól emlékszem.

Emlékszel arra, amikor először meghallottad a Durkó Albert által meghirdetett látást? Mit szóltál hozzá?

Éppen Kecskemétre hívott meg az Albert és ott osztotta meg a látását, hogy 325 000 cigány fog megtérni, roma ember. Én ezzel a számmal elkezdtem gondolkodni, hogy mit is mond ez az illető? Mit is mond az Albert? Jól értettem én azt a számot. Hogy 325 000 cigány? Talán nem téveszti meg a számot? Gondoltam, hogy 3250-et mond, vagy 32 500-at, de amikor 325 000-ről lett szó, akkor ugye nekem, mint embernek, mint egyik fajta embernek, nem is mertem belegondolni, hogy ebben valójában ez a létszám létre fog jönni és a romák között meg fognak térni.

Mint vezető presbiter, emlékszel rá, hogy mikor volt a presbitérium alakuló ülése?

Hogyha jól emlékszem, akkor 2013-ban alakulhatott meg, alakultunk meg. Én ott voltam azon a helyen. Annyit tudnék elmondani, hogy amikor megalakultunk, én, mint az egyik vezető presbiter voltam ott. Ez nekem egy kihívást jelent az én számomra, és feltettem a kérdést, hogy miért többek között, mint akiket nem ismertem a többieket, téged, mint Zolit, mint Andrást és Tamást, több gondolkozásnak éreztem ezt. És feltettem magamnak a kérdést, hogy milyen lesz az én számomra presbiternek lenni, és kihívásnak éreztem ezt. Nagyobb odaszánásnak, és azt, hogy jobban odafigyeljek, és hogy másokra kell figyelnem, hogy együtt valahogy összetartva, hogy az országos cigánymisszióban valahogy össze legyünk kovácsolva egy gondolkodásban, és hogy megbéküljek a 325 000 cigánynak a létszámával, megtérésével.

Te, mint vezető presbiter, neked mi a feladatod?

Ezt el lehetne mondani, hogy 1996-ban is látott már bennem valamit Albert, abban az évben, hogy az oláh cigányok között forgolódom és az egyik feladatomban az a misszióban, mint presbiter, hogy az oláh cigányok felé menjek és térítsem őket. Talán annyit, hogy nem csak az oláh cigányok felé, hanem más nemzetiségűek felé is elmegyünk, bizonyos településeken is vagyunk bent és nem oláh cigányok, hanem más nemzetűek is.

Nagyon szépen köszönöm a válaszaidat. Szeretném megkérdezni, hogy hozzájárulsz-e ahhoz, hogy mások elolvassák ezt az interjút,

vagy a videofelvételt megnézzék, illetve hogy felhasználják saját kutatásaikhoz?

Természetesen, hogyha ezt hasznos edényként föl lehet használni, akkor igen.

Nagyon szépen köszönöm.

5. Interjú Szentesi Zoltánnal

Békés, 2015.03.27

Beszélgetőtársam Szentesi Zoltán, a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió egyik vezető presbitere, valamint a „Hit, Remény, Szeretet” bibliaiskola vezetője.

Köszönöm, hogy a segítségemre vagy ebben az interjúban. Az első kérdésem egy személyes kérdés lenne, mégpedig az, hogy ki vagy te, mit lehet tudni rólad?

Sok mindent és semmit. A koromat illetően 46 éves vagyok, van négy gyermekem, egy gyönyörű feleségem. Huszonöt éve vagyok hívő, huszonhatodik. Egy abszolút átlagos szocialista családban nőttem fel. Számomra Isten nem létezett, nem foglalkoztam vele, nem is kerestem, és ennek megfelelően alakult az életpályám és az életcéljaim is, és teljesen véletlen folytán hallottam egyszer az evangéliumot és kezdtem el törődni ezzel a területtel, hogy mi is van az evangélium mögött. 1989 januárjában adtam át az életemet Jézusnak. Azóta követem Őt, és 2001 augusztusában lettem fölkenve a Pünkösdi Egyház lelkipásztorának.

Mikor találkoztál először cigányokkal? Milyen tapasztalatod volt velük?

Cigányokkal az ember egész életében találkozik, mert mindennap találkozhatunk velük. Az első élményem gyerekkori. Nagymamám Tiszalökön lakott és két utcával arrébb volt a cigánytelep, úgyhogy

sokszor mentek el a ház előtt a vonuló cigányok, és ilyenkor megjegyezte nekem, hogy *„Szépen kell a cigányokkal beszélni kisleány és akkor nem bántanak.”* Számomra ez az első ilyen megmaradt élmény a cigányokkal kapcsolatban, és nem volt komolyabb atrocitásom, de pozitív értelemben sem volt érintkezésem a cigányokkal. 1990-ben feleségemnek udvaroltam, és az édesapja elhívott egy ilyen, cigány kulturális napra Gyomaendrődre, és hát, kíváncsiságból elmentem vele. Ez egy abszolút átlagos, azt hiszem kisebbségi önkormányzat által szervezett területi kulturális program volt, ahol egyébként a Békési Pünkösdi Gyülekezet cigány kórusa is énekelt. Ott ismerkedtem meg a Durkó Alberttel. Én abban az időben a Magyar Continental Singers koncertszervezője voltam, és az Albert, mikor ezt megtudta, akkor lecsapott rá, hogy milyen régen szeretné meghívni a „Contit” Paksra, mert ekkor ő Pakson volt lelkipásztor. Ott találkoztam a feleségével is, neki is bemutatkoztam. Igazából ez a találkozás azért volt érdekes, mert innentől datálható az, hogy én konkrétan érintkeztem cigányokkal. Az apósom egyébként ugyanebben az időben elvitt engem Békésre – apósom járt ki a cigánytelepre és kivitt egyszer magával egy családhoz ezekben a napokban látogatóba –, és hát ez megdöbbentő dolog volt nekem, még nagyon friss hívő voltam. Látni a cigányok otthonát, rendezettségét, az Isten iránt való tiszteletüket, ezek nagyon megfogtak engemet. Később az Alberttel való kapcsolat szálán folyt tovább a cigányokkal való érintkezés. Még azon a nyáron, 1990

nyarán, Pakson lett is egy Continental koncert. Az Alberttel a levelezéseink kapcsán a koncert szervezés okán, egy kisebbfajta barátságba már bele is kerültem, és hát, amikor Pakson voltunk, akkor náluk aludtam. Nekem akkor esett le először ez a tény így, akkor realizálódott bennem az, hogy hát Albertnek cigány felesége van, és hát, vegyesek voltak az érzelmeim. Egyik oldalról furcsa volt, hogy egy magyar ember egy cigányt vesz el feleségül, másik oldalról meg olyan pozitív hatása volt, hogy micsoda nagydolog, hogy ők ketten így összeházasodtak és együtt élnek. Úgyhogy ezek voltak a legelső benyomásaim. Aztán 1993 októberében kerültem Paksra az Albert mellé, és aztán onnantól kezdve az Alberten keresztül sok élményem meg tapasztalatom volt a cigányokkal kapcsolatban.

Többször említetted az apósodat, csak a pontosság kedvéért, ha bemutatnád.

Az apósomat Mészáros Lajosnak hívják. Ő egy tősgyökeres békési baptista családból származik, és eléggé missziózó típusú ember. A gyámolítás ajándéka meghatározó terület az életében, és ezért sokat törődik olyan emberekkel – mai napig is –, akik valamilyen hiányt szenvednek az életükben. Ezért ő sokat járt a cigányok közé Békés megyében.

Bár a tervezett kérdéseim között nem szerepel, de mivel említetted a Paksi helyzetet, azért néhány gondolatot megosztanál arról, hogy mi volt ott a szolgálatod, hogy teltek az idők?

Amikor én megtértem, akkor nagyon erős küldetéstudatom volt, és nagyon szerettem volna szolgálni az Urat, és ennek a nagyon erős ambíciónak lett a következménye, hogy az Alberttel való kapcsolat okán odakerültem Paksra. Ugye, ez az időszak forradalmi volt az egyház életében – persze én ezt akkor nem tudtam –, és az Albert is olyan új utakon járt, amelyben kellett neki az ilyen rugalmas hozzáállás, mint amilyen az enyém volt, és ezért is, mint missziómunkás kerültem Paksra az Albert mellé. Nekem már akkor nagy álmom volt a bibliaiskola. Amikor odakerültem, kiderült, hogy néhány hónap múlva a Pünkösdi Teológián indítanak levelező évfolyamot, és akkor jelentkeztem oda levelező tagozatra. Ez persze meghatározta a további dolgaimat. Engem egy dolog motivált: mindenféleképpen az Urat akartam szolgálni, és az Albert mellett az Isten sok mindenre tanított. Utána kezdett el bennem kibontakozni, hogy mit is jelent a szolgáló élet, hogy hogyan lehet erre készülni és hogyan lehet ezt megvalósítani.

A későbbiekben lelkipásztor is lettél. Ez mikor volt?

2001-ben lettem felkenve lelkipásztornak Pakson, két évre, ott ugye megválasztottak két évre, és hát az a két év a Pakson töltött tíz évnek a koronája volt. Ez a két év volt az én szolgálatra való felkészitésemnek az utolsó szakasza, aztán onnan egy új gyülekezetplántálására hívott el az Isten engem 2003-ban.

És azt lehet tudni, hogy melyik új gyülekezet volt ez?

Pécelre kerültünk a Kármel Gyülekezetbe, és a Kármel Gyülekezet volt az, ahol ekkor már volt egy törekvés egy új gyülekezetplántálására, és 2004-ben Budapesten plántált a Kármel Gyülekezet, ahol én lekipásztor lettem.

Mikor kerültél kapcsolatba a cigánymisszióval először, mint szervezettel?

Hát, ez egy érdekes dolog. Igazából az én életemben az Alberttel való kapcsolat meghatározó volt. Tulajdonképpen, folyamatosan kapcsolatban voltam vele, és rajta keresztül a cigánymisszióval szervezetileg is, hiszen abban az időszakban, amikor az Albert elkezdte a cigánymissziót intézményesítetten művelni, a Mégis van Remény Egyesület, ami ilyen támogató civil szervezete volt a cigánymisszióknak, még paksi bejegyzéssel bírt, és akkor pillanatnyilag én voltam az elnöke, tehát ilyen módon, mint szervezet is kapcsolatban voltam az Alberttel. Így valamilyen módon része voltam a cigánymisszióknak, persze ez még sokkal inkább az Albert személyén keresztül zajlott, mint önálló feladatként.

Már akkor gondoltad, hogy valamilyen feladatod majd lesz a cigánymisszióban az Alberttel való ismeretségedre tekintettel, vagy váratott ez még magára?

Amíg Albert Pakson lekipásztor volt és én mellette voltam, sok dolgot tanultam tőle. Ő megtanított arra, hogy hogyan kell viszonyulni a cigány emberekhez, hogy milyen szívvvel kell lenni

feléjük. Amikor elkerült Paksról, a helyi cigányokkal megmaradt a kapcsolatom, és aztán egyedül is sokat próbálkoztam a hétköznapokban ezt gyakorolni, hogy hogyan is kell a cigány emberrel kapcsolódni, hogy aztán az egy értékelhető kapcsolat legyen. Ilyen módon nem volt idegen tőlem, sőt, mielőtt lelkipásztornak kentek fel Pakson, többször jártam cigány gyülekezetekben szolgálni Alberttől függetlenül is. Számomra innentől kezdve teljesen természetes volt, hogy én cigány emberekkel érintkezek. Nem éreztem külön elhívást, nem éreztem különösebb feltételrendszert ez ügyben, ugyanúgy bántam velük, mint bármely más emberrel.

Mégis volt egy idő, biztos tudsz évszámot mondani, hogy melyik volt az az év, amikor konkrétan, tudatosan vállaltad azt, hogy a cigányok között szolgálsz.

Hát, igen. Eljutottam a szolgálatomnak egy olyan pontjára, ahol úgy éreztem, hogy váltani kell, és elkezdtem imádkozni Istenhez, hogy mit kellene csinálnom, hogyan kellene az életemet tovább kanyarítani. Persze, közben az Alberttel napi kapcsolatban voltam, de nem merült fel, meg én nem kértem, hogy segítsen, hanem én magam kerestem az Urat, és a napi kapcsolat ellenére Albert egyszer csak úgy ült le velem beszélgetni, ahogy éveken keresztül nem, hogy mi lenne, ha újra együtt dolgoznánk, és mi lenne, ha a cigánymisszióban működő bibliaiskolának a megújításában részt vennék. Ezen a ponton kapcsolódtam be én.

Mikor volt ez?

Pontosan emlékszem, 2011 nyarán.

Emlékszel arra is, amikor először meghallottad a Durkó Albert által meghirdetett látást? Mit szóltál hozzá?

Nem emlékszek rá, hogy honnantól kezdve hirdeti ezt pontosan, mert mindig is folyamatosan, amikor mi együtt voltunk – elég gyakran voltunk együtt – mindig is átítatódtam azzal, ahogyan ő a szolgálathoz viszonyult. Láttam, amit ő látott, tapasztaltam, ismertem az ő szívét, hogy mi az ő személyes vágya saját szolgálatában. Ez rám is nagy hatással volt, úgyhogy én igazából ilyen módon mélyebben kötődök az ügühöz annál, mint amikor meghirdette ezt a bizonyos számot a 325 000 cigány ember megtérését.

Mi volt ez a látás pontosan? Mi ez a 325 000 ember?

Hát ugye, az Alberték misszióztak, evangelizáltak, sátoros evangelizációkat szerveztek a cigánymisszióban, és egy ponton összeszámolták a leadott visszajelző kártyákat, és 3250 ilyen kártya volt ott a birtokukban, amit cigány emberek töltöttek ki ezeken az evangelizációkon, és az Albert ezt az ígéretet kapta Istentől, hogy százszor ennyit fog aratni.

Mint vezető presbíter, emlékszel arra, mikor volt a presbitérium alakuló ülése?

Nem tudom biztosan felidézni az alakuló ülést, merthogy énbennem leginkább az a találkozás volt a meghatározó, amikor az első

elvonuláson voltunk, de mint a beszélgetéseinkből kiderült, volt már előtte is egy-két ilyen presbiteri ülés. Igazából az egy olyan új időszak volt, ami nekem eufórikus volt, mindent nagyon nagyban éltem meg, és nem maradtak ilyen dátumok meg bennem, hanem az öröm, hogy itt lehetek, és együtt dolgozhatunk, az meghatározó volt.

Mit gondolsz, miért volt szükség arra, hogy a cigánymisszió belül presbitérium alakuljon?

Nyilván, ismerve az Albert helyzetét, ez egy fontos támasz, hogy olyan embereket tudott megnyerni az Úron keresztül maga mellé, akik osztják az ő látását, akik elfogadják, hogy együtt mozduljanak vele, és én tudom, hogy az Albertnek erre nagy szüksége volt, hogy legyenek mellette emberek, akik terheket vesznek le a válláról, illetve akik őt magát is támogatják imában meg személyes jelenléttel.

A presbitériumnak vannak feladatai. Te hogyan tudnád ezt összefoglalni, milyen feladatai vannak?

Az egész ügy úgy kezdődött, hogy Albert meghirdette azt a jelmondatot, hogy gondolkodásmód váltásra van szükség. Tehát az első dolog, ami fontos volt – főleg a bibliaiskola szempontjából is –, felmérni azt, hogy mi történt, milyen eredmények voltak, és hogy hol tart most a cigánymisszió a tevékenysége, és ilyen módon az egész presbitériumnak ez volt a feladata, hogy fölmérje a helyzetet. Milyenek a kapcsolatok, az állapotok a gyülekezetekkel, a gyülekezetekben, és aztán ebből valamiféle olyan formát kialakítani,

ami alkalmas tényleg egy ilyen nagy aratásra, mint amilyen a 325 000 roma megtérése. Úgyhogy a legfontosabb feladat folyamatosan ez, hogy az állapotfelmérés után kialakítani egy készséget, egy olyan működést, amely által szélesre tudjuk húzni a hálót az országban a cigányok megmentésére.

Te, mint vezető presbiter, a saját feladatodat hogyan látod? Mik azok a feladatok, amiket kifejezetten neked kell végezned?

Az első és legfontosabb dolog, amit nem csak feladatnak látok, hanem élvezem is, az életem részének tekintem, hogy szeressem a cigányokat. Az első találkozásaim a gyülekezetekkel, cigány emberekkel, vezetőkkel, hívőkkel, erről szólt, hogy egyáltalán elfogadnak-e, hogy a bizalmukba fogadnak-e engem, és a mai napig is a legmeghatározóbb része a munkámnak ez, hogy ezeknek az embereknek különleges igényük van arra, jogos igényük van arra, hogy őket elsősorban szeressék, és csak utána akarjanak bármilyen változást az életükben elérni. Úgy hiszem, hogyha ezt meg tudom tartani, és jólesik megtartani, akkor a presbiter feladata, minden egyéb gyakorlati ága magától értetődően működik.

A bemutatásban jeleztem, hogy a cigánymisszió belül van egy bibliaiskola, amit te vezetsz. Lehet-e ezt klasszikus bibliaiskolának nevezni?

Ebben a pillanatban a törekvését tekintve lehet klasszikus bibliaiskolának nevezni, de még nem az, hiszen az oktatás

kifejezetten egy olyan alapvető stratégiának az átadását célozza meg, ami a gyülekezetek belső rendjét, illetve a missziót próbálja koordinálni. Mivel az a célunk, hogy sok ember megtérjen, ezért edényeket kell készítenünk, de ehhez először a gyülekezetek belső rendjét kell helyreállítani, illetve ki kell alakítani azt a készséget, ami által el tudunk érni új, még meg nem tért cigány embereket, csoportokat. Úgyhogy ezt a stratégiát szeretnénk átadni meglévő gyülekezeteink vezetőinek, ezt oktatjuk ebben a pillanatban, és ennek a stratégiának a működése mentén szeretnénk kiszélesíteni az oktatást a bibliaismeretre, teológiai ismeretre, illetve egyéb gyakorlati tevékenységeknek az oktatására.

Esetleg arra emlékszel, hogy mikor indult az első ilyen iskola és hol?

Igen. Az első feladatom az volt, hogy alapigazságokra vonatkozóan készítsék egy tanítási sorozatot, ahol a hitünknek az alapjait és sarokköveit oktatjuk, mint hogyha egy új megtértet kellene bevezetni a hívő életbe. Ez tíz előadásból álló sorozat, amit a gyülekezeteket körbejárva tanítottam, hogy ezeken a területeken ugyanaz a látás és ugyanaz a gondolkodásmód alakuljon ki a cigánymisszióhoz kapcsolódó gyülekezetekben. Közben fölmértük a gyülekezetekben a helyzetet, az állapotokat, hogy mire van szükség; alakult a presbitériumnak a látása, hogy hogyan lehetne hozzájárulni ezekhez a kérdésekhez, hogy a meglévő hívő csoportokból, gyülekezetekből elinduljunk egy növekedés irányában. Erre jött ez a bizonyos

stratégia, ami a tanítványság-rendszernek a felépítését célozza meg a gyülekezeteinkben. Mindezeknek a körülményeknek a kialakulása igénybe vett két és fél évet és tavaly (szerk.: 2014-ben) szeptemberben indítottuk el az első szemesztert, ahol elkezdtük a már meglévő gyülekezetek vezetőit tanítani.

Az alapozó iskola, amiről beszéltél, hány helyszínen indult? Meg tudod nevezni pontosan ezeket?

Elsősorban a gyülekezetekben, olyan körzeti központban tartottuk ezeket az alkalmakat, ahova vidékről is be tudnak járni, más településekről is az emberek. Igazából öt-hat ilyen helyszínen vittük végig a tíz tanítást, ami nem öt-hat gyülekezetet jelent, hanem sokkal többet.

Kérlek, hogy nevez meg konkrétan településeket is!

Az első települések, ahol ezt végeztük Kótaj és Nyírvasvári voltak. Utána mentünk tovább és végeztük ugyanezt a tanítást Hajdúhadházon, Zákányszéken, Tiszaburán, Tiszabőn, illetve Verpeléten és Békésen.

A cigánymisszió belül működött a Keresztény Cigány Népfőiskola, ami később Keresztény Népfőiskola lett. Hogyha ehhez viszonyítjuk, akkor miben más ez az iskola?

A népfőiskola az első tizenöt évnek volt az egyik zászlóshajó szolgálata a cigánymisszióban, de ahogy a társadalmi állapot, helyzetek is megváltoztak, ennek megfelelően a népfőiskola helyzete

is megváltozott. A kezdeti időszakban rengeteg cigány járt ide, és azok az emberek ma szolgálók a gyülekezetekben, de utána változott a helyzet és az anyagi lehetőségek is. Egyre jobban koptak ki a cigányok az iskolából, ezért is vesztette már el ezt, hogy Keresztény Cigány Népfőiskola, és így lett csak Keresztény Népfőiskola. Az utolsó évfolyamokban már nem is jártak szinte cigányok ezekre a képzésekre, ezért is volt szükség a változtatásokra.

Az interjú elején kérdeztem a megtéréssel kapcsolatosan, de elég röviden mondtad el. Hogyha megkérnélek, részletesen elmondanád a bizonyágodat?

Tehát, ahogy én elmondtam, egy átlagos szocialista családban nőttem fel. Jó családi biztonságban. Nem voltunk gazdagok, nem történtek nagy dolgok az életemben, de azok az élmények, amik egy gyermek életében ott kell, hogy legyenek, azok megvoltak nekem is. Szüleim tisztességben, szeretetben neveltek fel, tanultam, volt egy álmom, hogy én vasutas legyek. Három éves koromban egyszer feltettek egy gőzmozdonyra, és ez nekem ott egy meghatározó élmény volt, hogy én húzhattam meg a gőzsípot. Onnantól kezdve én mindig mozdonyvezető akartam lenni. Tizennyolc évesen elvégezve a középiskolát azonban nem vettek fel főiskolára, így elmentem dolgozni és forgalmista lett belőlem végül is. Ott derült ki igazán, hogy én burokban nőttem fel. A szüleim értelmiségiek mind a ketten, így azért volt egyfajta intellektuális légkör a családban, de hát kint a vasútnál ez egészen más volt, és tőlem egy kicsit távolálló volt az a

fajta életmód, ahogyan a vasutasok éltek, de ugyanakkor nagyon gyorsan magába szippantott. Ennek megfelelően hamar ráéreztem annak a hiányára, az intellektualitás hiányára, hogy azért le lehet ülni és beszélgetni dolgokról, és egy volt osztálytársam révén eljárom Sárospatakra, a főiskolára, főiskolások közé bulizgatni, beszélgetni, mindenféle programokon részt venni. Ott kerültem kapcsolatba egy ilyen spirituálé kórossal, és ők meg pont fiút kerestek énekelni, én meg szívesen éneklek, viszonylag jó a hangom erre és beálltam közéjük énekelni spirituálékat. Egy karácsonyi turné volt az első, amin így részt vettem, belül, templomokban énekelünk, és ott kezdett ez így előjönni, ez a kérdés, ez a téma. Hogy, mit is éneklünk mi? Mert angolul énekelünk, nem is törődtem vele, hogy mi ez. A karácsony okán egy egészen új kép tárult elém, hiszen a karácsony leginkább a fáról meg az ajándékokról, meg arról szólt, hogy együtt van a család. De itt egy egészen új kép jött be azzal, hogy a karácsonyi történetet megénekeljük. A dolog, ami igazán megfogta a szívemet, az abból állt, hogy a vasútnál a munkatársaimmal szolgálat végén mindig a kocsmában kötöttünk ki, és akkor voltam haver, ha én is fizettem egy kört. Ott volt ez az elvárás, valahol ez ott rendben is volt, a betyárbezsütlet mindnyájunkat kötelezett erre, hogy pótoljunk is erre, közösen összeadva a pénzt, italozzunk. Viszont ebben a spirituálé kórusban, amikor ott voltam, nem voltak ilyen feltételek, hanem mindig volt egy elfogadás egy szeretet, és nem kellett megfelelnem semmiféle

elvárásnak. És ez volt az a tény, ez a befogadás, ez a feltétel nélküliség, ami így utólag látva kinyitotta a szívemet, hogy miért mások ők, mint a munkatársaim? Aztán ők elvittek egy evangelizációra, ahol megértettem, hogy miért mások, hogy Jézus Krisztus az, aki őket megváltoztatta. És ott be is fogadtam Jézust az életembe, behívtam Jézust az életembe. Nem mondanám, hogy újjászülettem, de hogy átadtam az életem, ebbe én tökéletesen biztos vagyok.

Innentől kezdve egy egészen új világ kezdett el kinyílni előttem, viszont természetesen elkezdtek kiderülni, hogy vannak bűneim. Bizonyos dolgokkal nem is tudtam mit kezdeni, bizonyos dolgokat el kellett volna hagyni a viselkedésemből, az életformámból, amik nehezemre estek, nem nagyon éreztem magam képesnek arra, hogy másképp viselkedjek, és egy idő után nem is láttam értelmét, hogy miért kellene nekem másképp viselkedni. Életem álma teljesült: két év múlva elvégeztem a MÁV tisztképzőt és tisztté avattak. Akkor nekem ez egy nagy érték volt, ma már nem annyira, de akkor nekem ez egy nagy vágy és nagy álmom volt, és úgy gondoltam, hogy ez nekem tökéletesen jó lesz, ez az én pályám, ezért éltem egész életemben. Én vasutas vagyok, MÁV tiszt vagyok, szabad jegyem van, oda utazok, ahova akarok, ne határozza meg nekem senki, hogy én milyen ember legyek. Ebben a feszültségben Istennel, egy délután fogtam a Bibliámat és bevágtam a sarokba és ezt mondtam: „*Nem vagyok én többé keresztény, nincs nekem erre szükségem, én vasutas*

vagyok!”. De az a keserűség, ami az Istennel való feszültség miatt volt bennem a bűneim okán, ez nem ment el. Azon a napon, egy egyszerű mozdulat okán, ahogy lehajoltam az autó mellett, hogy ne üssem bele a fának az ágaiba az arcomat, ahogy lehajoltam az autó mellett, a szemembe beleszaladt az autónak az antennája. Abban a pillanatban elveszítettem a látásomat, folyt a könnyem, azt hittem, hogy folyik ki a szemem, de hát azért kiderült, hogy az nem annyira vészes, de nem jött vissza a látásom. Muszáj volt orvoshoz menni, kórházba kerültem, vizsgáltak az orvosok, majd a sokadik orvos leültetett és azt mondta, hogy nem tudnak magyarázatot adni, de ez egy csoda. Tízezerből egyszer előfordul, hogy egy ilyen ütés után valaki elveszíti a látását, de velem ez történt, és hogy fel kell készüljek rá, hogy nem fogok látni. Ezen a ponton esett le nekem, hogy mekkora bajban vagyok, mert tudtam, hogyha nem látok, akkor nem fognak visszaengedni a sínek közé és elveszítem a szakmámat. Ez nagyon összetört, ez egy kétségbeesett állapotot hozott elő. Nem is az volt a baj, hogy nem látok a szememmel, hanem az, hogy az életemet, amire odaadtam magam, amire én vágytam, amit építettem eddig, azt elveszítettem. Nagyon szenvedtem. A szüleim, akik ugye abszolút materialista szemléletben neveltek, nagyon nem szerették ezt az időszakot, mert aggódva figyelték, hogy én hova kerültem, szektába járok, mi lesz velem, nem ez az én pályám, nem erre nevelünk kisfiam. Próbáltak lebeszélni, és amikor megtörtént a baleset, ami azelőtt soha nem volt, soha nem láttam bizonytalannak a

szüleimet a problémák idején, még az apám szemeiben is könnyek voltak. Nem tudtak semmit tenni velem. Apám magát okolta az én balesetemért, és a Bibliámat, amit bevágtam a sarokba, azt így lerakták az éjjeli szekrényre és otthagyták. Ott maradtam egyedül, hogy csináljak magammal valamit. Órákig egyedül voltam a kórteremben, nyár volt, senki nem volt ott, és órákig vitatkoztam ezzel, hogy én nem akarok az Istennel kapcsolatba lenni, nekem elegendő van ezekből a fájdalmakból, keserőségekből, meg én nem vagyok bűnös és jó ember akarok lenni. Ennek a vitának az lett a vége, hogy a kezembe vettem a Bibliát, és a Bibliám kinyílt, és ahol kinyílt olvastam – Zsidók 12,6.8: *„mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkét, akit fiává fogad... Ha pedig fenytés nélkül maradtok, amelyben mindenki részesül, fattyak vagytok, nem pedig fiak.”* Azóta már ki tudom bontani ennek az igének a tartalmát – én akkor, ahogy ezt elolvastam, nekem egy dolog esett le, hogy engem szeret az Isten. Ott a kórházi ágyon jelen volt az Isten, és én akkor megértettem, hogy szeret, és hogy nem akarja, hogy én eldobjam őt. Én onnantól számítom az újjászületésemet, hogy ott jelent meg igazán ez a megújult életem, ott kaptam igazán azt a nagyon erős elhívástudatot. Én akkor még nem tudtam, hogy belőlem lelkész lesz, nem is ez jutott eszembe, hogy én lelkipásztor leszek, én csak azt tudtam, hogy én szolgálni akarom az Urat. Innen számítható az, hogy én újjászületett keresztényként Krisztus követőjeként élek.

Zoli, köszönöm a beszélgetést. Végül szeretném megkérdezni, hozzájárulsz-e, hogy ezt az interjút mások is megnézzék, elolvassák, felhasználják esetlegesen az ő munkájukhoz?

Természetesen!

Nagyon szépen köszönöm!